სახალხო გაზეთი

№ 1068 შაბათი, 14 დეკემბერი 1913 წ. № 1068

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი ტექსტის წინ 20 კ., უკან 10 კ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითო-ჯერ საღამოს 4 საათამდე ღირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა „შრომა“-ში, მუხრანის ქუჩა, და ღირს 4 მანეთი.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კავკასიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. და ე. მეტცლ და ამხ.-ბის განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიასნიცკის ქ., ს. სიტოვისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მორსკაია 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირჟის ოედანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „სახალხო გაზეთი“-ს რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე, საღამოთი 5-დან 7-მდე.

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სრულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები. პირადად მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესის გამოცვლა ... კაპ.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახ. № 8. ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისთვის: ტფილისი, ქართული „სახალხო გაზეთი“ 190.

ტელეფონი № 12-29

გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მ. 50 კ., თვეში—75 კაპ. ცალკე № ყველგან 5 კ., დამატებიანი—7 კ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გამოცემა

სახალხო გაზეთი

ყოველკვირეული სურათებიანი დამატებით

პირველი დეკემბრიდან წლის დამლევამდე, როგორც ქალაქში ისე ქალაქ გარედ ღირს **75 კაპ.**

თვეში ღირს 75 კაპ.

არ მიიღება ხელის მოწერა ცალკე უდამატებოდ და არც სურათებიანი დამატება იყიდება ცალკე.

მისამართი: Тифлисъ, „Сахалхо газети“ Почт. ящ. 190.

სოფ. ძეგვში, გორის მაზრა, 12 დეკემბერს, ხანგრძლივი ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა ამავე სოფლის წმ. სამების ეკლესიის მღვდელი

თევდორე იოსების ძე ლონდარიძე,

რასაც გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ მეუღლე გარდაცვალებულისა ოლღა გიორგის ასული, შვილი დავით თევდორეს ძე მეუღლით სოფიო დავითის ასულით ლონდარიძენი. დაკრძალვა მოხდება წმიდა სამების ეკლესიის სასაფლაოზე, სოფ. ძეგვში, კვირას, 15 დეკემბერს.

ტელეფ. № 795. **ქართული თეატრი** წარმოდგ. № 32.

კვირას, 15 დეკემბერს, 1913 წ. ქართული დრამატიული საზოგადოების დასის მიერ ნ. ჩხეიძის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება პირველად ქართულ სცენაზედ:

დამარცხებული რომი

ტრაგედია 5 მოქმ. ალ. პაროდისა, თარგმ. ვალ. შალიკაშვილისა.

ამ პიესისათვის შეკერილია ახალი ტანისამოსი და დახატულია ახალი დეკორაციები მხატვარი გ. ნადეჟდინის მიერ.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნნი: თოიძე, მამულაშვილი, მიქავარიანი, მდივანი, სინაურიძე, ქიქოძე, ... შოთაძე, ჩხეიძე. ბ-ნნი: არადელი-იმხნელი, ბირველი, გომელაური, გუნია, ზარდალიშვილი, იმედაშვილი, მესხი, სარაული, ურუშაძე, ციციშვილი, ხონელი, შალიკაშვილი და სხვ.

დასაწყ. ზუსტად საღამოს 8 ს. ✦ ადგილების ფასი ჩვეულებრივია

რეჟისორი ვალ. შალიკაშვილი.

მზადდება წარმოსადგენად: „მარია სტიუარტ“, „სინათლე“, „ჰამლეტი“, „ჩრდილოეთის გმირნი“ და სხ. ხუთშაბათს, 19 დეკემბერს **ბენეფისი** ნ. **დავითაშვილისა.** წარმ. იქნება: „მარიამ სტიუარტ“.

1617 ადმინისტრაცია ქართ. დრამატ. საზოგ. გამგეობისა.

პირველ-ხარისხოვანი

დიდი ცირკი
ძმ. ესიკოვსკებისა

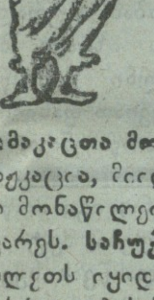

მიხეილის პროსპ., მუშტაიდ. შესავალთან. ნ. კუნდუროვის ადგილზე

დღეს, 14 დეკემბერს, 1913 წ. დანიშნულია

არა ჩვეულებრივი სანახაობანი

მთელი ჩემპიონატის **ბენეფისი** და ყველა ეროვნების ფალავანთა ჭიდაობა. ამას გარდა **სილამაზის შეჯიბრება მამაკაცთა მოყვანილობისა.** ვინც მთელს ტფილისში ყველაზე ლამაზი ვაჟკაცია, მიიღებს **პირველ საჩუქარს,** საპატიო ყელსახვევს. შეჯიბრებაში მონაწილეობის მიღება შეუძლიან ყველა ადგილობრივ სპორტის მოყვარეს. **საჩუქარს** მიუსჯის თვითონ დამსწრე საზოგადოება, ყველა, ვინც ბილეთს იყიდის, კასაში მიიღებს საამისო **კონტრამარკას** და შეჯიბრების დასრულებისას, ამ **კონტრამარკაზე დაიწერს იმ ფალავანის გვარს,** რომელიც უფრო მოსწონს, და იმ სინზე დასდებს, რომელსაც ჩამოატარებენ.

დღეს ყველა ეროვნების ფალავანნი ჭიდაობენ. იჭიდავებს 8 წყვილი.

დაწვრილებით აფიშებში.

877 დირექცია ძმ. ესიკოვსკებისა.

ტფილისის კერძო სამკურნალო

ქსენიევის ქუჩა, საკუთ. სახლი, № 7, მიხეილის პროსპექტისა და მეტეხის სახტუმროს ახლოს.

ტ ე ლ ე ფ ო ნ ი № 590.

სტაციონალური განყოფილება მოწყობილია 50 საწოლით, ცალკე ნომრებით და საერთო ოთახები განსაკუთრებითი სამშობიარო განყოფილება.

მწოლიარე ავადმყოფთა მიღება შეიძლება ყოველ წამს, გარეშე მოსიარულე ავადმყოფებს მიიღებენ შემდეგი ექიმები-სპეციალისტები:

შინაგანი სნეულებანი.	მანსვეტაშვილი გ. მ. ორშაბ., ოთხშ. და პარასკ. 2—3 ს. მალალაშვილი გ. გ. სამშაბ. და შაბათობით 10—12. მიქელაძე შ. ა. ყოველ დღე $12^{1}/_{2}$—1 ს. ფედოროვი ე. გ. ყოველ დღე, გარდა ოთხშ. და კვირისა 12—1.
ქირურგ. სნეულებანი.	მარკევიჩი ვ. ლ. კონსულტანტი ყოველ დღე $11^{1}/_{2}$—$12^{1}/_{2}$. მელიქიშვილი ნ. ა. ყოველ დღე 10—1. ფირალოვი რ. ბ. ყოველ დღე 12—1.
ქალთა და სამშობ. სნეულებანი.	ექიმი-ქალი ვერბიცკი-ფირალოვისა ლ. ყოველ დღე 11—12. თიკანაძე ი. ე. ყოველ დღე 1—2. მელიქიშვილი ნ. მ. ყოველ დღე 10—1.
ბავშვთა სნეულებ.	მიქელაძე შ. ა. ყოველ დღე $12^{1}/_{2}$—1. ფედოროვი გ. ს. ყოველ დღე გარდა ოთხშაბ. და კვირისა 12—1.
ნერვიულ. სნეულებ. და ელექ.	ჯავახიშვილი ნ. ნ. სამშაბ., ხუთშაბ. და შაბათ. 12—1. ფონდოევი გ ს. ყოველ დღე 1—2.
ყელ. ყურის და ცხვირ.	ათენიანცი ნ. ა. ყოველ დღე $12^{1}/_{2}$—$1^{1}/_{2}$.
თვალის სნეულ.	მუსხელიშვილი გ. ს. ორშაბათ., ოთხშ. და პარასკ. 2—$2^{1}/_{2}$.
კან. და ვენერ. ავ.	დიასამიძე ა. ნ. ყოველ დღე $11^{1}/_{2}$—$12^{1}/_{2}$.

სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი სამიკროქიმიო და საბაქტერიოლოგიო ლაბორატორია. სისხლის გასინჯვა, ათაშანგ. Wasserman. რჩევისათვის 50 კ. საწოლი 2 მ. დაწყებული. ცალკე ოთახი 5 მ.-დან. მშობიარობა 10 დღე წოლით ღირს 40 მ. დაწყებული ოპერაციები, კონსილიუმი, შარდის ბუშტისა და შილების კატეტერიზაცია, „606“ და „914“ წამლის შეშხაპუნება, ელექტრონით წამლ., მასაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება და სხვა, შეღავათიანი საფასურით. წ. 1426

1914 წ. მიიღება ხელის მოწერა საყმაწვილო სურათებიან ჟურნალ

წელიწ. მეათე. „**ნაკადული**“ წელიწ. მეათე

(1914 წ. 1-ლ იანვრიდან 1915 წ. 1-ლ იანვრამდე).

ტფილისი, გოლოვინის პროსპექტი, № 8, შემოსასვლელი დავითის ქუჩიდან № 2.

ჟურნალი გამოვა იმავე პროგრამით, როგორც აქამდის გამოდიოდა:

მცირე წლოვანთათვის **24** წიგნი, მოზრდილთათვის **12** წიგნი.

36 სურათი, წიგნის პირველ გვერდზე მოთავსებული. ჟურნალშიაც მოთხრობები და სამეცნიერო წერილები დასურათებულია.

საჩუქრად ორივე გამოცემის წლიურ ხელის მომწერლებს მიეცემა წიგნი;

„მიწის ძვრა და ცეცხლის მფრქვეველი მთები“,

(მრავალი სურათებით), **გიორგი ანთელიძისა.**

ჟურნალს ხელმძღვანელობას უწევს საგანგებოდ არჩეული კომისია.

ფასი ჟურნალისა: ორივე გამოცემა წლიურად—5 მ., ნახევარი წლით—3 მ., საზღვარ-გარედ—7 მ., ნახევარი წლით—4 მან., მცირე წლოვანთათვის ცალკე 3 მ., მოზრდილთათვის—3 მ. ხელის მოწერა მიიღება წლიურად და ნახევარი წლით. **ხელის-მოწერა შეიძლება:**

ტფილისში: „ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბალაშვილის სახლი, გოლოვინის პროსპექტი, № 8, Редакція „Накадули“, Головинскій просп. № 8, და წერა-კითხვის გამავრც. საზოგ. მაღაზიაში, სასახლის ქუჩა **ქუთაისში**—ისიდორე კვიცარიძესთან, მ. ყაუხჩიშვილთან და თ. მთავრიშვილთან, **სამტრედიაში**—ვლ. ნაცვლიშვილთან, **ფოთში**—თეოფილე კანდელაკთან, **ბათომში**—კნ. სოფიო ნაკაშიძესთან, ტროფიმ ინასარიძესთან და ანასტასია ლომინაძესთან. **ოზურგეთში** და **ლანჩხუთში**—ლეო იმნაძესთან, **თელავში**—ვ. ნ. პაპავილთან, **ახალციხეში**—კონსტანტინე გვარამაძესთან, **ბაქოში**—ვასო ახვლედიანთან, ნინო გულაშვილთან და ივანე ელიაშვილთან, **გორში**—ნინო ლომაურთან და ქეთევან ჯავახიშვილთან, **სოხუმში**—კნ. მარიამ ანჩაბაძესთან, **ქიათურაში**—ივანე გომელაურთან, **განჯაში**—ბ. ამბოკაძესთან, **ერევანში**—კ. ოდიშარიასთან, **ყარსში**—ივ. სითაშვილთან, **ალექსანდროპოლში**—ს. შალბურაშვილთან, **რაჭის ონში**—მ. კლიმიაშვილთან, **ხონში**—მ. ი. ჭავჭანიძესთან.

ვთხოვთ ხელის მომწერლებს, ადრესი **გარჩევით** დასწერონ, თუ ჟურნალი არ მისდით, ერთი თვის განმავლობაში გვაცნობონ და დროზე შეგვატყობინონ ბინის გამოცვლა.

1631 რედაქტორი **ნ. ნაკაშიძე.** გამომც. **თ. და პ. თუმანიშვილი.**

ტფილისის ქალაქის
გამგეობა

აცხადებს, რომ 1911 წ. 11 ნოემბრის საბჭოს დადგენილების თანახმად, ქალაქის ქონებად ჩაირიცხა განსვენებულ პავლე ივანეს ძე **შადინოვის მიერ შემოწირული კონება 4000 მანათი,** როგორც მუდმივი ხელუხლებელი თანხა, რომლის სარგებელიც **მიეცემა ტფილისელ** უღარიბეს ქალებს **სამზითვოდ.**

თხოვნები და სათანადო სამღვდელო პირთა მოწმობანი, რომ მთხოვნელი ღარიბნი არიან, მთხოვნელმა ქალებმა უნდა წარადგინონ **გამგეობის პირველ განყოფილებაში 1913 წ. 30 დეკემბრამდე.** 1638

საზღვარ-გარეთის კიმონო

რ. ა. პორტუგალოვისა

იუწყება, რომ კუკიის (ნიკოლოზის) ხიდზე (№ 23—24) არსებულმა

საქარხნო მაღაზიამ

მიიღო დიდ-ძალი **შეკერილი ტანისამოსი** მამაკაცების, ქალებისა და ბავშვებისათვის. მიღებულია აგრეთვე მამაკაცთა კოსტიუმები, ქალებისათვის ქვედა ტანი და ხალათები ცალკ-ცალკე.

ახლად მიღებულია. ძალიან იაფად, საქარხნო ფასებზე 30 პროცენტის დაკლებით, იყიდება სეზონიდან დარჩენილი საქონელი. იმედი გვაქვს, საქარხნო მაღაზიაში მყიდველნი კმაყოფილნი დაგვრჩებიან.

აქვე მიიღება ყოველგვარი შეკვეთა.

1632 პატივისცემით **რ. ა. პორტუგალოვისა.**

კიმონო

ელექტრონის, რენტგენის სინათლის

სამკურნალო

საწოლი ოთახებით

მიხეილ გედევანიშვილისა

ნევრებით ავადმყოფთა მიღება ყოველ დღე, კვირის გარდა, დილის 12—2 საათ., საღამოთი 6—8 საათ. ვერა, ყორღანოვის ქ. № 20, ტელეფ. 791. 1468

გორის პირველი კერძო

სამკურნალო

ქირურგიულ და ტერაპევტიულ (შინაგანი სნეულებათა) განყოფილებებით.

კუთხე სობოროსი და სემინარიის ქუჩისა, სახლი ზანგურიძისა.

სტაციონალური განყოფილება მოწყობილია 20 საწოლით.

მწოლიარე ავადმყოფების მიღება შეიძლება ყოველ დროს.

გარედან მოსიარულე ავადმყოფებს მიიღებენ შემდეგი ექიმები:

კობერიძე მ. ს. ქირურგიული, სამშობიარო და დედათა სნეულებანი ყოველ დღე 8—12 ს.-მდე.

წინამძღვარიშვილი მ. დ. შინაგანი და ბავშვთა სნეულებანი, ყოველ დღე დილ. 9—12 ს.-დე.

მესხიშვილი ს. ს. ქირურგ. სნეულებანი, ყოველ დღე 12—1 ს.-დე.

ბრიუკნერი ვ. ბ. თვალისა და ვენერიული (ათაშანგის) ავადმყოფ. ყოველ დღე 12—1 ს.-დე.

გინზბურგი ა. ლ. კბილისა სნეულებანი ყოველ დღე 2—9 ს.-დე.

რჩევისათვის 50 კ., საწოლები 2 მ., ცალკე ოთახი 4 მ.

ოპერაციები, კონსილიუმი, ელექტრონით წამლობა, მასაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება, შეხვევა და სხვა შეღავათიანი ფასით.

სამკურნალოს ამ ცოტა ხანში ექნება მოწყობილი საკუთარი სამიკროქიმიო და საბაქტერიოლოგიო ლაბორატორიას. გასინჯვა: სისხლისა, შარდისა, ნახველისა, კუჭის წვენისა და სხვა, აგრეთვე ათაშანგის Wasserman-ი. **წამლობა „606“, „914“.** 1604

საზამთრო **ახალი კლუბი** თეატრი

შაბათს, 14 დეკემბერს,

მასკარადი

ქალთათვის ნიღაბი სავალდებულოა. ვისაც უნიღაბოდ ყოფნა ჰსურს, იხდის ჯარიმას 1 მ. ტანისამოსი საცეკვაო დარბაზში მყოფთათვის: სამოქალაქო უწყებათა მოსამსახურეთათვის—შავი ტანისამოსი. დაუკრავს მემუსიკეთა ორი გუნდი. დარიგებული იქნება ოთხი ჯილდო: ორი საუკეთესო ტანისამოსისათვის, ორი—ცეკვისათვის. სტუმრ. კლუბში შესასვლელს იხდიან 1 მ. ნიღაბოსნებს ბილეთ. მიღება კლუბის კანტორაში შეუძლიანთ.

ანონსი: სამშაბ., 14 დეკ. შესდგება საოჯახო საღამო. თეატრის სცენაზე ლექცია ბ. პასხალოვისა. 1635

ბერლინის უნივერსიტეტის დოქტორი მედიცინისა **გ. მეჯრაბიანცი**

დაბრუნდა უცხოეთიდან და განაახლა შინაგან სნეულებით ავადმყოფთა მიღება. სნეულებანი ფილტვებისა—**ჭლექი**—და გულისა. შეთანაბრებული სპეციფიური **ტუბერკულინური წამლობა. ხელოვნური პნევმოტარაქსი. რენტგენის ელვარებური სხივებით ფილტვებისა და გულის გაშუქება.**

ყოველ დღე, 9—1 საათ. და საღამოს 5—7 საათ. კვირაობით 9—12 საათ.

9—10 სათ. **საწყლებს უფასოდ.**

ბებუთოვის 1. სახ 23. ტელეფონი 7—92 1516

ახალ კლუბთან

არსდება ქალთა და ვაჟთა მომღერალთა გუნდი

მსურველთ შეუძლიანთ მიმართონ და ჩაეწერნენ კლუბის დირიჟორ **ს. ი. პრისმანთან.**

ყოველ დღე დილით 12 საათიდან ნაშუადღევის 2 საათამდე, ხოლო საღამოთი 9 საათიდან ღამის 11 საათამდე. 1401

გამოვიდა და იყიდება ნოტებზე გადაღებული ლექსი.

შენახვამდე

ი. სარაჯიშვილის და ი. გრიშაშვილის სურათებით. ფასი 25 კაპ.

ქ. შ. წ.-კ. გამავრ. საზ. წიგნის მაღაზიაში იყიდება:

საზოგადოებისავე გამოცემული და საკუთარი წიგნები:

ახალი ვარიანტი წმ. ნინოს ცხოვრ	40 კ.	ერეკლე მეფე და ინგილო ქალი,	5 „
ასპინძის ომი,	7 „	ვეფხვის ტყაოსანი,	60 „
ალი, ლომაურისა,	10 „	„ „ ქართველიშვ. გამ.	11—65 „
ამბავი ცხოველთა სამეფოსი, რუბაკ.,	50 „	Законы царя Вахтанга.	3—50 „
აზიის მთათიები,	10 „	თხზულ. რაფ. ერისთავისა, მე-2,	40 „
ამოდის ნათდება, ვაჟა-ფშაველა,	15 „	„ ვაჟა-ფშაველასი,	1— —
აჩრდილი, ი. ჭავჭავაძე,	5 „	„ ეკ. გაბაშვილისა,	1—20 „
ბუნების კარი,	70 „	„ პუშკინისა,	50 „
ბუნების ცოდნა, პოლბერი	25 „	თავდადებული ქართველნი, ი. გოგებ.	7 „
ბარტექ ძლევა-მოსილი,	20 „	თავდადებული ქართვ. ეჯიფი, მისივე,	5 „
ბურჯი ეროვნებისა. ი. გოგებაშვილი,	20 „	თორნიკე ერისთავი, აკაკისა,	35 „
გეომეტრია მე-2-ე მ. ყიფიანი,	50 „	იავნანამ რა ჰქმნა, იაკობ გოგებ.	7 „
გულივერის მოგზაურობა.	30 „	კონა, მისივე,	40 „
განდეგილი. ილია ჭავჭავაძე,	5 „	კატალოგი წ.-კ. ს. წიგნთ-საცავისა,	60 „
გლახის ნაამბობი, მისივე,	20 „	„ „ დამატება,	40 „
გლეხთა განთავისუფლების პირველი დროის სცენები, მისივე,	7 „	ინდო მინდო ფერად შვინდო, ქორიძის ნოტი,	30 „
დედა და შვილი, მისივე,	3 „	ბროლის ყელი, მისივე ნოტები,	20 „

საბურთალოზე

მშვენიერ ალაგას

ახლად აშენებულ ეკლესიისა და დიდუბის მომავალ ხიდის მახლობლად დაიჭრა 20 დესეტინა მამული და იყიდება წვრილ ნაჭრებად ხელმისაწვდენელ ფასებში.

მსურველთ შეუძლიანთ მიჰმართონ ოლღას ქუჩაზე, სახლი № 6, სოლომონ ივანეს ძე **თაქთაქიშვილს,** დილის 8 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. საღამოს 5 საათიდან 8 საათამდე. უმორჩილესად ვთხოვთ მიწის მყიდველებს, რომ **თავის დროზე შემოიტანონ დარჩენილი ფული,** თანახმად ჩვენგან მიცემულ კვიტანციისა. წ. 122

ვაგზლის კერძო სამკურნალო

გარედან ყოველ დღე მოსიარულე ავადმყოფთათვის.

ვაგზლის ქუჩა. № 8. ტელეფონი № 695.

ე. ს. გაშაკიძე. ყოველ დღე, შინაგან-ავადმყ. $9^{1}/_{2}$ ს. 10 ს.

ა. ნ. დიასამიძე. ყოვ. დღე, კვირ. გარდა. სიფილ., კანისა და ვენერ. 11—$11^{1}/_{2}$ ს.

ბ. ა. პოპოვი. ყოვ. დღე, კვირის გარდა ყელ. ყურ. და ცხვ. სნეულ. 11—$11^{1}/_{2}$ ს.

ექ. ქალი იოსელიანისა—იღებს ქალთა ავადმყოფებს. სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და კვირაობით 11—$11^{1}/_{2}$ ს.

ტ. მ. მელიქიშვილი. ქირურგიული და ქალთა ავადმყ. 1—2 ს.

ვ. გ. კლდიაშვილი. ყ.-დღ. შინაგ. ავადმყოფ. 1—2 ს.

მიკროსკოპიული, ბაქტერიოლოგიური, ქიმიური გამოკვლევანი აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძების გასინჯვა ფასი რჩევისათვის 50 კ.

ოპერაციები და კონსილიუმი მორიგებით.

წამლობა „606“-ით 1462

ექიმ ლ. ლ. გოცირიძის სამკურნალო ქალ. ბაქოში

მუდმივ საწოლებით:

სულით-ავადმყოფებისა, ავზნიანებისა და ლოთებისათვის.

ფასი მორიგებით.

ადრესი: Баку, магазинная, № 50. 1608

ქ. გორში

ექიმი (დოქტორანტი) **მ. დ. წინამძღვრიშვილი**

ყოფილი. ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტისა და სამედიცინო ინსტიტუტის შინაგან სნეულებათა კლინიკებისა.

შინაგანი და ბავშვთა სნეულებანი. ავადმყოფობანი გულისა, ფილტვისა და სისხლის სპეციალურად. იღებს დილის 9—12 საათამ. გორის სამკურნალოში, დანარჩენ დროს სახლში. სამეფო ქუჩა ქალების გიმნაზიის პირდაპირ. 1571

ექიმი ი. ი. ბერიშვილი, სწამლობს საშარდე ორგანოთა, ათაშანგისა და კანის ავადმყ.; ვასსერმანის რეაქციით იკვლ. ათაშანგ. მოწამლ. სისხლს. მიღება ნაშუადღ. 3—$5^{1}/_{2}$ ს. ელისაბედის ქ., № 94, კიროჩნი ქუჩის ახლო, საფოსტო განყოფ. პირდაპირ. 102

დოქტორი

ი. ო. უკლადნიკოვი.

ბავშვებისა და შინაგანი ავადმყოფობ. მიიღებს კვირა დღის გარდა დილით 9—10 ს. საღამოთი 6—$7^{1}/_{2}$ ს. კვირაობით 11—12 საათამდე. ოლღას ქ., № 22, ტელეფონი № 12—25. 751

ექიმი კბილისა **ნინო რცხილაძე**

გადავიდა მოსკოვის ქუჩა № 9.

იღებს დილით 9—2 ს., საღ. 5—7 ს.

ექიმი ზ. მ. ლოლობერიძე ღებულობს ავადმყოფებს სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით. დღისით 2—3 საათამდე. საბებიო, ქალის და შინაგანი ავადმყოფობანი. სლეპცოვის შესახვევი № 3. 1524

ექიმი გ. მუსხელიშვილი მიიღებს ავადმყოფებს დილის 9—11½ საათამდე. დიდი მთავრის ქუჩა № 67.

ექიმი ნ. ნ. ჯავახიშვილი ორდინატორად ნამყოფი კიევის ნერვების კლინიკაში. იღებს ნერვებით ავადმყოფებს საღ. 6—7 ს.-მდე. ჩერქეზიშვილის ქუჩა, № 12. აქვე გამართულია ელექტრონის სამკურნალო კაბინეტი. 737.

ექიმი ა. ნ. დიასამიძე კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოვ.-დღე ნაშუადღ. 2—3 ს. საღამ. 6—7 ს. ხუთშაბ. მხოლოდ დილ. 8—9 სათ. კვირ. ავად. არ იღებს. მოსკოვის ქ., № 3, სახ. გაბაშვილისა.

ექიმი კბილისა პ. მ. მუმული-კუხალაიშვილი გადავიდა ქსენიევის ქუჩაზე № 7, სადაც ტფილისის კერძო სამკურნალო მიხაილოვის პროსპექტისა და სასტუმრო ვეტცელის ახლო. იღებს დილით 9—2 საათ. საღ. 4—7 ს-მდე. 872

ექიმი შ. ა. მიქელაძე 15 ივნისიდან მიიღებს **შინაგან და ბავშვთა** სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5 ნახ. საათიდან 7 საათამდე ახალ ბინაზე—მიხაილოვის პროსპექტი № 117. ტელეფონი 816.

ხარჯები

(ჟურნალ-გაზეთებიდან)

გაზეთი „დენ“ აღნიშნავს, რომ არც ერთს სახელმწიფოში არ მოუმატია ამ ბოლო დროს სანოვაგის და სხვა საჭირო საქონლის ფასს ისე, როგორც რუსეთში. 1890—99 წლებთან შედარებით 1912 წელს პურის ფასმა იმატა 45,7 პროცენტით, ხორცეულობისამ—53,7 პროც., რძის ნაწარმოების—26,8 პრ., ქვანახშირის—55,6 პროც., ქსოვილების—52,3 პრ., და სხ.

ამ ფასების აწევას თან არ მოჰყვა შემოსავლის აწევა, განსაკუთრებით მშრომელი, მდაბიო ხალხის შემოსავლისა, ამიტომ ძლიერ შემცირდა მოხმარება. მაგალითად პეტერბურგში უკანასკნელ ოთხი წლის განმავლობაში პეტერბურგში დახარჯულა 10,6% ნაკლები ხორცი, ვიდრე წინად. თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ ამასთანავე მცხოვრებთა რიცხვმა იმატა, ნათლად დავინახავთ, თუ რამდენად ნაკლებს ხორცს ხარჯავს ორთაშუა თითოეული მცხოვრები.

„ამგვარივე ამბავია მოსკოვში. ქალაქის გამგეობის გამოკვლევამ დაამტკიცა, რომ სანოვაგის გაძვირებისა გამო ძლიერ გაუარესდა მოქალაქეთა საკვები როგორც ხარისხით, ისე რიცხვით, და ხორცეულის ადგილი დაიკავა ისეთმა სანოვაგემ, როგორიცაა კარტოფილი, მდარე თევზი და სხ.

ამ საგულისხმიერო ცნობების გამო გაზეთი მოიგონებს კოკოვცოვის სიტყვებს, რომლებიც უთხრა ერთ-ერთს დეპუტატს: მე არ ვეთანხმები იმათ, რომლებიც ამბობენ, რომ ჩვენი ეკონომიური მდგომარეობა გაუარესდა. არა, ეკონომიურად ჩვენ წინ მოვდივართ. ხოლო ის კი მართალია, რომ მრეწველობა ჩამორჩა ეკონომიურს ზრდას“.

ამას გაზეთი დასძენს თავის მხრით:

„მრეწველობის ჩამორჩენა—ეს კიდევ არაფერია, მაგრამ პურის და ხორცის ხმარება რომ შემცირდა ფართო მასაში—ეს მეტის მეტად ცუდი მოვლენაა და მჭევრმეტყველურად ღაღადებს იმას, თუ რამდენად უადგილოა ჩვენში რაიმე პროგრესის შესახებ ლაპარაკი!“

„რუს. ვედ.“ იკვლევს იმის მიზეზს, თუ რატომ ძლიერდება რეაქციონური მიმართულება თავად-აზნაურობაში. გაზეთი ამ მიზეზს ჰპოვებს თ. აზნაურობას გაღატაკებაში. რეაქცია იზრდება და ძლიერდება თ. აზნაურების გაღარიბებასა და ქონებრივ დაცემასთან ერთად.

„1907 წელს თავადთა და აზნაურების ხელში იყო მხოლოდ 47.925.000 დესეტინა მიწა, ცოტათი ნახევარზე მეტი იმისა, რაც ჰქონდათ მათ გლეხთა განთავისუფლების დროს.“

თავ. აზნაურობის მიწის მფლობელობა დღიდან დღე მცირდება და უეჭველია, რამდენიმე ათის წლის შემდეგ ბრწყინვალე წოდებას აღარ დარჩება არც ერთი მტკაველი მიწა. მაგრამ რუსეთის შეერთებული თ. აზნაურობა და მეთაურები მათი მარკოვები დარწმუნებულნი არიან, რომ მთავრობას შეღავათები და დახმარება ჯერ კიდევ დიდხან გაუმაგრებს მათ ზურგს.

სომხური პრესა

პოლიტეხნიკუმის შესახებ ატეხილ კამათის გამო სომხური გაზეთი „კოვკასი ლრაბერი“ სწერს მე-227-ში. „ტფილისის (სომხური) პრესა ათი დღეა, განუწყვეტლივ პოლემიკურს წერილებს ჰბეჭდავს იმ ქართულ შოვინისტურ გაზეთების წინააღმდეგ, რომელთაც ყველაფერი დაივიწყეს და გამოუთქმელი განგაში ასტეხეს პოლიტეხნიკუმის ნავთლუღში გადატანის წინააღმდეგ. ჩვენ ვგონებთ, სომხურ პრესის ამგვარი საქციელი დროს დაკარგვაა, ვინაიდან ამ საკითხში მათ საქმე აქვთ ქართველ თავად-აზნაურობის და შოვინისტურ ელემენტების ეკონომიურად დაინტერესებულ ერთ ჯგუფთან, რომელთათვის არასოდეს არ არსებობდა საზოგადო, სახალხო ინტერესი, არამედ მხოლოდ და მარტო თვისი კერძო სიამოვნება და ანგარიში.

თუ დღეს ეს ელემენტები სოლოლაკელების წინააღმდეგ მიმართულ ბრძოლაში ცდილობენ მთელი სომხის და ქართველი ხალხის ჩათრევას—ეს ხომ ძლიერ ცუდი და ფრიად ჩვეულებრივი საშუალებაა უპირატესობა მოსილ ქართველ თავად-აზნაურობის მხრით...

სრულებით უყურადღებოდ უნდა დავსტოვოთ იგი და ღიმილით გვერდი ავუქციოთ ამ განგაშს, არ უნდა გავჯავრდეთ და ბრძოლაში არ უნდა ჩავიყოლიოთ სომხის და ქართველი ხალხი, რომელთაც არც სოლოლაკელებთან და არც უფრო საბურთალოს მიწების მფლობელ ქართველ თავად-აზნაურობასთან არავითარი კავშირი არა აქვთ და არც ექნებათ. თუ სომხური პრესა გაითვალისწინებს ამ ერთად ერთ სალს და მართალ დასკვნას, მაშინ იგი უფრო დამშვიდებულის და თვის ღირსების შესაფერ კილოთი დაიწყებს წერას და ღიმილით შეხვდება ქართული განსაზღვრული ჯურის პრესის სასტიკს თავდასხმას“.

***

გაზ. „ზაკ. რეჩის“ მე-280 ნომერში დასტამბულ წერილის გამო, რომელიც ეხებოდა საერთოდ სომხობას და კერძოდ ოსმალეთის სომხეთა საკითხს, გაზ. „მშაკი“ შემდეგსა სწერს:

„ჩვენ გული გვტკივა, რომ ზოგიერთმა ქართველმა პუბლიცისტმა და პოლემისტმა ასე მტრულის ენით დაიწყეს ლაპარაკი სომხების წინააღმდეგ. პოლიტეხნიკუმის ადგილის საკითხს მათ სრულებით უადგილოდ ეროვნული ხასიათი მისცეს და უსაფუძვლოდ სომხებს მიაწერეს რაღაცა გამარჯვება ქართველ თავად-აზნაურობაზე.

სხვა და სხვა საშუალებით შუღლს და მძულვარებას სთესვენ ორ ხალხს შორის და იქამდისაც კი მივიდნენ, რომ სასაცილოდ აიგდეს ოსმალეთის საცოდავი სომხები და სომხების ლოიალობა საეჭვოდ აღიარეს რუსეთში და ოსმალეთში“.

„ჩვენ გული გვწყვის, რომ ამ გვარი ენაწყლიანი და ცილისწამების წერილებით მტრობას და შუღლს სთესენ ორ მეზობელ და მოძმე ერთა შორის, რომელნიც საუკუნოების განმავლობაში ერთი-მეორეს გვერდით სცხოვრობდნენ, ერთი-მეორის ჭირისა და ლხინის მოზიარენი იყვნენ, ერთად დატანჯულნი და წამებულნი როგორც ქრისტიანები სპარსეთის და ოსმალეთის თვითმპყრობელების ხელში.

დასთესეთ მშვიდობიანობა, სიყვარული, ერთა და ხალხთა შორის სოლიდარობა...“

ახალი ამბავი

ტფილისი

✦ **უხვი შეწირულება. სალომე ბეჟანის ასულმა გურგენიძისამ** ქართულ გიმნაზიის ეკლესიის დასამთავრებლად **შესწირა** ოთასი თუმანი.

✦ უმაღლესი ბრძანებით, თანახმად თხოვნისა, თანამდებობიდან გადადგა მეფის მოადგილის თანაშემწე **სენატორი ვატაცი**. მის ნაცვლად უმაღლესივე ბრძანებით დაინიშნა მეფის მოადგილის კანცელარიის დირექტორი **გოფმეისტერი პეტერსონი**.

✦ ფოსტა-ტელეგრაფის მთავარი სამართველო იტყობინება, რომ თანახმად შინაგან საქმეთა სამინისტროს განკარგულებისა, **საიუბილეო საფოსტო მარკების ხმარება** 1914 წლის პირველ იანვრიდანაც შეიძლებაო. მარკების აკრძალვის დრო გამოქვეყნებული იქნება სამინისტროს ცალკე განკარგულებით.

✦ ტფ. გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლი **თ-დი აფხაზი** 12 დეკემბერს მეფის მოადგილეს წარუდგა.

✦ **ტფილისის რძე.** ტფილისის ბაზარზე ყოველდღე დიდძალი რძე იყიდება, მაგრამ სამწუხაროდ დღემდე არ არსებობს ისეთი ორგანიზაცია, რომელიც მუდმივად თვალყურს ადევნებდეს რძის ღირსებას. ასეთ ორგანიზაციის უქონლობით, თუ როგორ სარგებლობენ რძის გამყიდველნი, ნათლად სჩანს შემდეგიდანაც: წარსულ სექტემბრის განმავლობაში მერძეობისა და ყველსაქონლეობის საინსტრუქტორო ორგანიზაციის მოხელენი ყოველდღე დაიარებოდნენ ტფ. ბაზარზე და გასაყიდად გამოტანილ რძეს ამოწმებდნენ. გამოკვლევამ დაამტკიცა, რომ 90 პროც. მთელის რძისა არა ბუნებრივია და უვარგისი.

✦ **პურისა და ხორცის ნიხრი.** ქალაქის საბჭოს სამეურნეო კომისიამ ამ სამის დღის წინად დაადგინა, თორნეში გამომცხვარ პურის ნიხრს ნახევარ კაპეიკი დააკლოს, ხოლო ხორცის ნიხრს ერთი კაპეიკი მოუმატოს. ეს დადგენილება 12 დეკემბერს ქალაქის საბჭოს კრებას წარუდგინა, მაგრამ საბჭომ მისი განხილვა მომავალ ორშაბათისთვის გადასდო და დაავალა ქალაქის გამგეობას, შეაგროვოს დაწვრილებითი ცნობები ფქვილისა და საკლავ საქონლის ფასის შესახებ.

✦ სატახტო გაზეთებში დაბეჭდილია კავკასიის სოციალ-დემოკრატების რეზოლიუცია, სადაც სასტიკად კიცხავენ ლენინს და 6 ბალშევიკ დეპუტატებს სოციალ-დემოკრატიული ფრაქციის გათიშვისათვის.

✦ როგორც ვწერდით, **ტფ. საკადეტო კორპუსისთვის** ნაყიდია 12 დესეტინა მიწა, რომელიც კორპუსისთვის საკმარისი არ აღმოჩნდა. საჭიროა კიდევ შეძენა მეზობლად მდებარე მიწებისა. ამის გამო ვაკეს მემამულემ თ-დმა ა. ა. ბებუთოვმა და სხვებმა საკადეტო კორპუსის დირექტორს განცხადება წარუდგინეს, რომლითაც თანახმანი არიან კორპუსს საჭირო მიწა მიჰყიდოს იმ ფასში, როგორიც ამ ათის წლის წინად იყო.

✦ **მთავარ საპოლიტეხნიკუმო კომიტეტის** საფინანსო კომისიამ საგანგებო ბარათებით მიმართა სხვა და სხვა დაწესებულებას და სთხოვა, პოლიტეხნიკუმისთვის აღთქმული ფული კომიტეტის სახელობაზე ახლავე შეიტანონ ბანკში.

✦ **ახალი გაზეთი.** ორშაბათს, 16 დეკემბრიდან, ტფილისში გამოვა ახალი რუსული საორშაბათო გაზეთი „ობზორ ზაკავკაზია“ (ამიერ-კავკასიის მიმოხილვა).

საზოგადოებანი და კრებები

✦ **ქართული გიმნაზიის** მშობელთა წრის დელეგატთა კრება დანიშნულია 15 დეკემბრისათვის, დილის 11 საათზე მიმდინარე საკითხების განსახილველად.

ამავ მშობელთა წრის ნივთიერ ღონისძიებათა გასაძლიერებლად 23 დეკემბერს სახაზინო თეატრში წარმოდგენა გაიმართება საკონცერტო განყოფილებით.

✦ **საკოოპერაციო კრება.** 12 დეკემბერს კავკასიის სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების წევრთა საერთო კრება მოხდა, რომელმაც დაადგინა, ტფილისში საკოოპერაციო კრება მოიწვიოს მომავალ წლის დეკემბერს.

✦ **ქალაქის საბჭოს** საგანგებო კრება 12 დეკემბერს მოხდა ქალაქის 1914 წლის ხარჯთ-აღრიცხვის განსახილველად. თავმჯდომარეობდა ქალაქის მოურავის მოადგილე თ-დი ა. მ. არღუთინსკი-დოლგორუკოვი. ვიდრე კრება ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვას შეუდგებოდა, თავმჯდომარემ აღნიშნა, დღევანდელ კრებაზე ხმოსნებმა უნდა განიხილონ მე-39 ხარჯთ-აღრიცხვა და მოიხსენია ისიც, რომ წინანდელი ხარჯთ-აღრიცხვანი ხშირად უდეფიციტო იყო, ხანდახან ფულიც რჩებოდა და მხოლოდ 1906 წლიდან დაიწყო ხარჯთ-აღრიცხვამ დეფიციტის მოცემა, რაც გამოიწვია გადასახადების დროზე გადაუხდელობამ და ფულის გაღებამ სკოლებსა, საავადმყოფოებსა და სხვა სამუნიციპალო დაწესებულებებზე.

ამის შემდეგ თავმჯდომარემ ხმოსნებს წინადადება მისცა, გამოეთქვათ საზოგადო მოსაზრებანი მთელის ხარჯთ-აღრიცხვის გამო. პირველად ილაპარაკა სახელმწიფო ბანკის ტფ. კანტორის გამგემ ხმოსანმა დ. ბეზობრაზოვმა, რომელმაც აღნიშნა, რომ 1914 წელს ქალაქს 1.070,000 მან. დეფიციტი მოელის და საჭიროა, შემუშავებულ იქმნეს ღონისძიებანი დეფიციტის თავიდან ასაცილებლად. მისის აზრით, ხარჯების შემცირება ყოვლად შეუძლებელია, და მთელი ყურადღება უნდა იქმნეს მიქცეული შემოსავლის გადიდებაზე. ილაპარაკა აგრეთვე ხმოსანმა ბაბოვმა. ორატორებს პასუხი გასცა ქალაქის გამგეობის წევრმა, საფინანსო განყოფილების გამგემ გ. დ. ჟურულმა და სთხოვა მათ, თუ კი მათ იციან წამალი დეფიციტის [illegible], ახლავე დაასახელონ. ხარჯთ-აღრიცხვის მუხლ-მუხლად განხილვა შემდეგ ხუთშაბათისთვის გადაიდო.

სომეხთა ცხოვრება

✦ ნაშობაოდ **ეჩმიაძინში** მოხდება კრება, რომელიც ითათბირებს საყურადღებო საკითხების შესახებ—სომხური მართლწერის, სასკოლო წესდების და სასულიერო სემინარიების პროგრამის შესახებ.

✦ **ქურთების წინამძღოლს** აბდულ რეზაკს გასცია მოწოდება, რომელშიაც სიამოვნებით აღნიშნავს ევროპიელთა კანტროლის დაწესებას ოსმალეთის შინაურ საქმეებში, რაიც მისის აზრით მოასწავებს პროვინციების ავტონომიას. მაგრამ, ამბობს, რეზაკი: იქ, სადაც გულისხმობენ სომხეთს, მცხოვრებთა უმრავლესობას შეადგენენ ქურთები, ამიტომ შეუძლებელია მათი აზრის უყურადღებოდ დატოვებაო, რეზაკი მოუწოდებს ქურთებს, იარაღით დაიცვან თავისი უფლება.

სასამართლო

✦ **მეოთხე სახელმწიფო სათათბიროს** წევრის ამომრჩევლის მაკედონსკის საქმეს 16 დეკემბერს გაარჩევს ტფ. ოლქის სასამართლო.

ქუთაისი.

✦ კვირას, 15 დეკ. სახალხო უნივერსიტეტი მართავს შოთა რუსთაველის დილას. წაიკითხავენ: აკაკი ლექციას, დ. კლდიაშვილი მგოსნისადმი მიმართვას და ახალგაზრდა პოეტები თავიანთ ლექსებს.

✦ ქუთაისის ნოქრებს და ევროპიულ ფეხსაცმელების შემკერავებს განზრახვა აქვთ ამ ახლო მომავალში ოთხი მარტის კანონის ძალით, მოიწვიონ კრება და პროფესიონალური კავშირის წესდება შეიმუშაონ და გუბერნატორს დასამტკიცებლად წარუდგინონ.

✦ 9 დეკემბერს ქუთაისში დატუსაღებულთა ნათესავებმა დეპ. ჩხენკელს დეპეშა გაუგზავნეს, სთხოვენ დახმარებას.

✦ გეგეჭკორმა სათათბიროს წევრს ჩხენკელს დეპეშით აცნობა, რომ **სიკვდილით დასჯა** აქვს გადაწყვეტილი სულით ავადმყოფ საყვარელიძეს. ამის გამო ჩხენკელმა დეპეშა გაუგზავნა მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარეს და მეფის მოადგილეს კავკასიაში. („კასპი“).

ბაქო

✦ ამ ცოტა ხანში დაუწმენდავი **ნავთის ფასმა** შესამჩნევად დაიწია. თუ წინად ადგილობრივ ფუთი 53 კ. ღირდა, ეხლა 36 კ-ად იყიდება. დაწმენდილი ნავთის ფასი 84 კაპეიკიდან 51 კაპეიკამდე ჩამოვიდა. ამ გარემოებას მთავრობამ ყურადღება მიაქცია. მთავრობის აზრით, ბაქოს ნავთის მწარმოებელნი წინასწარის შეთანხმებით დაუწევიათ ფასები, რათა მთავრობამ დაარწმუნონ, რომ

გაუსწორებელი მწერალი

მ. არციბაშევის ახალ პიესის „იჭვიანობა“-ის *) გამო.

ყოველ თვის, როდესაც რუსულ საზოგადოებაში როიმეხე ცოტად თუ ბევრად ცნობილ მწერლის ახალი ნაწარმოები გამოჩნდება, მის გარშემო დიდი მითქმა-მოთქმა ატყდება ხოლმე; ოჯახიდან დაწყებული, თეატრებსა თუ სალიტერატურო წრეებში, ყველგან გაცხარებული კამათი გაისმის ახლად მოვლენილ ნაწარმოების შესახებ; განსაკუთრებით თეატრებს აწყდება მრავალი ხალხი, თუ იგი ახალი ნაწარმოები პიესა არის. ასეთი არა ჩვეულებრივი ყურადღება მხატვრულ ნაწარმოებთადმი განსაკუთრებით ამ უკანასკნელ ხანებში იჩენს თავს; ამ მხრივ, მაგალითად, დიდის ყურადღებით იქმნა მიღებული **ლეონიდ ანდრეევის** უკანასკნელი ნაწარმოებნი: **„პროფესორი სტორიცინი“** და **„ეკატერინა ივანოვნა“**. ყველგან მათ შესახებ გაისმოდა კამათი, ეხებოდნენ ნაწარმოების ზნეობრივ მხარეს და საერთოდ სალიტერატურო წრეებში მთელ მოხსენებას კითხულობდნენ. სხვათა შორის, „ეკატერინა ივანოვნას“ რუსულ ენაზე კრიტიკული წერილი უძღვნა ჩვენმა თანამედროვემ **სტ. ქ. ცაგარელმა**, რომელმაც ხსენებული ნაწარმოები ორიგინალური თვალთ-აზრისით განიხილა... აზრის ასეთივე გაზიარება, უფრო კი შეხლა-შეჯახება გამოიწვია მ. არციბაშევის უკანასკნელმა პიესამ „იჭვიანობამ“. დღეს რომელ რუს-ინტელიგენტის ოჯახში უნდა შეხვიდეთ, რომ შესვლისათანავე არ დაგეკითხონ: „არციბაშევის ახალი პიესა წაიკითხეთ? რა აზრისა ხართ?“ განსაკუთრებით მშვენიერ სქესის წარმომადგენელთა წრეში გაისმის ცხარე კამათი ამ პიესის გამო. ვგონებ, არც ქართველ მკითხველისათვის უნდა იყოს ყოვლად ინტერესს მოკლებული ამ პიესის გაცნობა და მეც მინდა ჩემი ზოგადი მოსაზრებანი გამოვსთქვა მის შესახებ. ხოლო საჭიროდ მიმაჩნია პიესის შინაარსის მოკლედ გათვალისწინება; თუ შეიძლება შინაარსი ვუწოდოთ ციხიზმით აღსავსე და უთავბოლოდ შეთითხნილს ამბავის გადმოცემას.

საზაფხულოდ კისლოვოდსკში ქალაქ ხარკოვიდან, სხვათა შორის, ორი ნ. ცნობი ოჯახი გამგზავრებულა: ჟურნალისტი (მგონი მხატვარიც) **სერგეი სერგეევიჩი**—მეუღლე **ელენეთი** და სამაზრო საეროზო გამგეობის წევრი **სემიონ-სემიონიჩი**—თანამეცხედრე—**კლავდიათი**. ელენეა და კლავდიას, ამ ორ „ჰეროვან“ არსების უხამსს მოქმედებათა გარშემო სწარმოებს მთელი ხუთ-მოქმედიანი პიესა. სამაზრო საეროზო გამგეობის თანამეცხედრე კლავოჩკა მეტად უზნეო დედა-კაცია, ჩვეულებრივი ენით რომ ვსთქვათ. მისი ცხოვრების დანიშნულებაა მამაკაცებთან არშიყობა და თვისი უძირო სქესობრივი მოთხოვნილების დაკმაყოფილებაა. ხოლო გამგეობის „პატივცემული“ წევრი სემიონ სემიონიჩი სულ იმაზე ფიქრობს, რომ თვისი სატრფიალო არსება ან არ გაუცივდეს და ან არაფრით შეწუხდეს; თითქმის ყველა პირში ეუბნება მას, ცოლი გღალატობს; იგი მაინც ცოლს ამართლებს: მე ხანში შესული ვარ, კლავდია კი ახლად გაფურჩქნული ვარდია და აბა რა ჰქნასო! და როდესაც კლავოჩკა პორუჩიკ ივანოვს თუ სტუდენტ სერიოჟას ხელ-ჩაკიდებული ბაღის ბნელ ხეივნისაკენ მიჰყავს... სემიონ სემიონიჩი სწუხს: უკვე ნოტიო ჰავაა და ვაი თუ კლავოჩკა გაცივდესო... ჟურნალისტ სერგეი სერგეევიჩის ცოლი თითქოს უფრო თავდაჭერილია, თუ კლავოჩკას ყოველივე რიდი და მოკრძალება დაუკარგავს, ელენე სცდილობს, რომ თაყვანისმცემლებთან არშიყობა, რაც შეიძლება ფარულად სწარმოებდეს. ამასთან, როგორც პიესიდანა სჩანს, არც თუ ეგრე ხებდება ლენა მამაკაცებს, როგორც კლავოჩკა „ბლონდად“ წოდებული. პირველი და მეორე მოქმედება კავკასიაში სწარმოებს. ელენესა და კლავდიას შორის ჩუმი ბრძოლაა თაყვანისმცემელთა გადაბირების გამო. ელენეს ეტრფიან ვიღაც ქართველი თავადი დორბელიანი, პორუჩიკი ივანოვი და სტუდენტი სერიოჟა; პირველი, ავტორის აღწერით, „აზიურ“ თავდაუჭერლობით ეტრფიალება ლენას, ხოლო უკანასკნელი რაღაც აღფრთოვანებულია ელენეს პიროვნებით და მასში არაჩვეულებრივ არსებას ჰხედავს; მწერლის გამძარტებით, ყოველივე ეს სერიოჟას იმიტომ ემართება, რომ მას ჯერ სქესობრივი ცხოვრებისა არა იცის რა. თვით ლენა კი იმის ცდაშია, რომ ყველას ყურადღება მიიზიდოს და ამისათვის ყველასათვის მზადა აქვს ალერსიანი სიტყვა და ვნებით სავსე გამომეტყველება. სერგეი პეტროვიჩი კარგად ჰგრძნობს, რომ მისი ცოლი შეუფერებლად იქცევა, მაგრამ როგორც ინტელიგენტს (!) იჭვიანობა არ საკადრისად და თვისი ღირსების შეუფერებლად მიაჩნია. ელენეს თაყვანისმცემელთა შორის კი მეტად გამწვავებული მდგომარეობაა; სტუდენტს სერიოჟასა და თავადს დორბელიანს შორის ისეთი შეტაკებაც კი მოხდა, რომ ადვილი შესაძლებელია ერთ-ერთი სიცოცხლეს გამოსალმებოდა.

კლავდია უკმაყოფილოა ლენათი, რომელმაც მას თითქმის ყველა თაყვანისმცემელი ჩამოართვა და აი როგორ საუბარს იწყებს სტუდენტ სერიოჟასთან: „ლენა ისეთივე ქალია, როგორც ყველა ჩვენ, ცოდვილნი. მას, რასაკვირველია, უყვარს თვისი ქმარი, მაგრამ მუდამ ერთი და იგივე სწორედ რომ მოსაწყენია... თქვენ მხარეზე კი სიყმაწვილე და დაუხარჯავი ძალაა... თქვენ ხომ ჯერ არავინ გყვარებიათ“?... იგი თავის თავს ასე ახასიათებს: „ღმერთმანი, მე სხვა ქალებზე ცუდი არ ვარ; მე მხოლოდ არ ვფარავ მას, რასაც სხვები მალულად სჩადიან... ან კი რა გინდათ ჩემგან? ნუ თუ ის, რომ ერთგული ვიყო ჩემი სემიონ სემიონიჩისა?.. ერთი შეხედეთ მას... მე კი ახალგაზდა ვარ.... მას უარს ვერ ჰყოფთ.. მაშ, მეც მსურს სიცოცხლე, სიყვარული, მსურს ლამაზი მომენტები“. ერთ დროს კლავდია ქალთა უმაღლეს კურსების მსმენელიც ყოფილა: „ვესწრებოდით, ამბობს იგი, ლექციებს, სხდომებს, ვკითხულობდი რეფერატებს... ყოველივე ეს კი თვალთმაქცობაა. დღემდის დედაკაცს ერთი დამოუკიდებელი აზრი ვერ შეუქმნია და აბა, საიდან შეუძლიან თქვენ, მამაკაცებს, გებრძოლოთ!.. ოდესმე, სამასი წლის შემდეგ, როდესაც მთელი ცხოვრება შეიცვლება და ქალიც გარდაიქმნება, შესაძლებელია, რომ დედა-კაცმაც იპოვოს თვისი საქმე და მაშინ მამაკაცებიც სხვანაირად დაუწყებენ ცქერასო“. მე განგებ ამოვწერე კლავდიას დასახასიათებლად მისი სიტყვები ასე ვრცლად, ხოლო რომ სურათი სრული იქმნეს, მოვისმინოთ შემდეგი დიალოგიც:

კლავდია. არ იცი, პორუჩიკო, რა მიზეზია, როდესაც ბაღში ბნელ ხეივანს ვხედავ, ყოველთვის კოცნის სურვილი აღმეძრება.

პორუჩიკი.—ვისთან?

კლავდია. სულ ერთია!.. თუ გინდ თქვენთან...

პორუჩიკი. მე მზადა ვარ...

და ამ სიტყვებით იგინი მართლაც ბნელ ხეივნისაკენ მიეშურებიან... ამაზე შორს წასვლა შეუძლებელია.. ეს ადგილი პირდაპირ პორნოგრაფიაა და სხვა არაფერი. მართლაც საზღვარი არა აქვს არციბაშევის ცინიზმს: მთელი რუსეთის საზოგადოებრივ ცხოვრებას შავი ნისლი გადასწოლია, ჩამქრალა ნათელი გზის მაჩვენებელი იდეალი, იმედი სასომიხდილებით შეცვლილა, და არციბაშევს კი სანინისა, კლავდიასა და ლენასთანა პიროვნების გარდა ვერვინ უცვნია, თუ ვერ უნახავს მხატვრულ აღწერის ღირსად; მაგრამ ვიქონიოთ მოთმინება და ჩავყვეთ პიესის შინაარს ბოლომდის... ხარკოვში დაბრუნებისას კლავდია ყოველივე ღონეს ხმარობს, რომ სტუდენტი სერიოჟა შეაცდინოს და თვის ჟინის დასაკმაყოფილებელ საგნად აქციოს. ასეც მოხდება. და ერთ მშვენიერ დღეს სემიონ სემიონიჩი მეტად შეწუხებული გამორბის თვის სახლიდან, სადაც სრულიად შემთხვევით თვისი კლავოჩკა და სტუდენტი სერიოჟა მეტად უხერხულ მდგომარეობაში იხილა. საწყალი სემიონ სემიონიჩი! იგი ვერც ეხლა ჰბედავს თვისი ცოლის გაწბილებას. პირიქით თვითონ აპირებს ბოდიში მოიხადოს მის წინაშე, რომ უდროო დროს დაბრუნდა სახლში. სულ სხვა ტაქტიკას ადგია ლენა; იგი მოწადინებულია, რაც შეიძლება, მეტი მამაკაცი მიიზიდოს და დასწვას სქესობრივი ჟინით; საცოდავი სტუდენტი სერიოჟა მის ხელში ნამდვილ სათამაშო ბურთად გარდაიქცა. შეიძლება მკითხველს უნახავს ის სურათი, როდესაც გემრიელ ლუკმად გამზადებულ თაგვს კატა დიდ-ხანს ათამაშებს, რომ შემდეგ ერთი ლამაზი ნახტომით მიუჩინოს მას თვისი ადგილი. „თქვენ მე გიყვარვართ! შეყვარებული ხართ!—ეუბნევა ლენა სერიოჟას:—ერთი მიბძანეთ! ძალიან კი ვსაჭიროებ თქვენ სიყვარულს! თქვენ ჯერ ბავში ხართ და სიყვარულზე კი არა, გაკვეთილებზე უნდა ჰფიქრობდეთო“... ერთხელ სერიოჟა ბავშვივით ქვითინსაც კი ამოუშვებს ლენას ოთახში და მწარედ წარმოსთქვამს: „ჩემს სულში უკვე ყოველივე შერყვნილია; მძაგს ჩემი თავი, მრცხვენიან თქვენი ცქერა... მრცხვენიან სონასი... მრცხვენიან ყველასი“. ამ სურათს წაესწრება გიმნაზიელი ქალი სონია, რომელსაც თავდავიწყებამდის უყვარს სერიოჟა და რომლის ახალგაზდა სულს ჯერ კიდევ არ მოჰკიდებია კლავდიასა და ლენას ბინძური სულის ოპი. სონია აღშფოთებულია სერიოჟას საქციელით და მწარედ მიმართავს მას: „სერიოჟა, წავიდეთ აქედან! როგორ ჰბედავთ აქ ტირილს?.. მე არა მსურს, რომ თქვენ ასე დაიმციროთ თავი ამის წინაშე! ნუთუ თქვენ არ იცით, რომ იგი შემდეგ სიამაყით მოუთხრობს ყველას, რომ თქვენ მის ფეხთით სტიროდით... მისი სჩამაყეც ხომ ესაა... ესაა მისი ბედნიერებაც!..

ამასობაში ხარკოვში ჩამოდის კისლოვოდსკში შეძენილი თაყვანისმცემელი თავადი დარბელიანი. ლენასა და მის შორის გაცხარებულ[...]

*) იხ. კრებული „ზემლია“ მეცამეტე წიგნი.

1914 წლისათვის საჭირო აღარ იქნება განახლდეს კანონი საზღვარგარეთის ნავთის უბაჟოდ შემოტანისა რუსეთში. როგორც „კავკაზი“ გადმოგვცემს, მთავრობა მაინც არ აპირებს ამ კანონის შეცვლას, სანამ ნავთის ფასი წესიერ დონეზე არ დადგებაო.

კავკაში

✦ ადგილობრივმა „რუსთა კავშირმა“ ქალაქის საბჭოს ნივთიერი დახმარება სთხოვა. თუმცა საბჭოს კრებაზე, კამათის დროს, გამოირკვა, რომ მთელს „კავშირს“ მხოლოდ თავმჯდომარე წარმოადგენს, საბჭომ ნათხოვნი თანხის ნახევარი მაინც მისცა.

ჭრელი შენიშვნები

1.

როდესაც დასელებს კითხვა დავუყენეთ, ობიექტიურად რომელი ადგილი გირჩევნიათ, საბურთალო თუ ნავთლუღიო, მათ გვიპასუხეს, რასაკვირველია, საბურთალო სჯობიან, მაგრამ თქვენ პოლიტეხნიკუმის ინტერესი კი არ გალაპარაკებთ, არამედ სპეკულიატური ინტერესი რამდენიმე მემამულისაო. ჩვენ თავიდანვე ეჭვის თვალით შევხედეთ ამ ნაძალადევად გამოტყუებულ განცხადებას და ვფიქრობდით, რომ დასელები მალე თავიანთ „შეცდომას“ გაასწორებდნენ და საბურთალოს დაგმობით „ბოდიშს“ მოიხდიდნენ იმათ წინაშე, რომელთაგანაც ასე დავალებულნი არიან. ჩხეიძეს არჩევა განა კომპენსაციას არ მოითხოვდა? მართლაც, არ გასულა რამდენიმე დღე, გაზეთის ფურცლებს, ჯერაც არ შეჰმრობია მელანი, რომლითაც აღიარებული იყო უპირატესობა საბურთალოსი,—ბ. იმავ ნა—ძეს პირით დასელთა ორგანომ საბურთალოს უკბინა.

„მართალი მოგახსენოთ,—გვეუბნება ბ-ნი ნ—ძე,—„საბურთალოელ“ გაზეთებმა იმდენად გააყრუეს საზოგადოება საბურთალოს ქებით, რომ ჩემს თავს საბურთალოელთა ბანაკს ვაკუთვნებდი!“

ჰოი, საკვირველებავ! ბ-ნი ნა—ძე საბურთალოს მომხრე იყო არა საკუთარის შეგნებით, არამედ იმიტომ, რომ „საბურთალოელებმა“ საზოგადოება გააყრუეს. მერე რა მოხდა? ერთ მშვენიერ დღეს ნა—ძეს გაუვლია და დაუნახავს, რომ საბურთალო საბურთალოზეა და არა ქართული გიმნაზიის გვერდით. მაშინ კი ვეღარ მოუთმენია ნაოძეს გულს და გადაუწყვეტია შეურაცხოს იმათ, რომელთა ერთად ერთი დანაშაულობა ის არის, რომ საბურთალო გოლოვინის პროსპექტზე ვერ გადმოიტანეს. რასა ბრძანებთ, საბურთალო შორს არის! მაშ, ძირ ქართველი ნაციონალისტები, გაუმარჯოს... ბ-ნი ნა—ძე აქ სიჩუმეს ამჯობინებს. ეშინიან თავისი სახელი უწოდოს იმათ, ვინც გამარჯვებული დარჩა.

ასე რომ დასელთა ორგანო თავისი მრწამსის ერთგული დარჩა, ხან აქეთური სთქვა, ხან იქითური და საბოლოოდ კი ისევ სოლოლაკელთა პლუტოკრატიას მიუცოცდა. რას იზამთ, დავალებულნი არიან!

***

სამაგიეროდ ბ-ნ ივ. გომართელის წერილმა ერთხელ შეთვისებულ გზას ვერ ააცდინა. როგორც ჩვეულან ლანძღვას, ასევე ლანძღავენ. მაგრამ მაინც საინტერესოა ჩვენმა მკითხველმა ყურადღება მიაქციოს ბ-ნ ნა—ძის წერილის ერთს ადგილს.

„განა გომართელმა არ იცის, რომ არც ერთ დასში არ არის აზრის ისეთი თავისუფლება ნაციონალურ საკითხებზე, როგორიც ჩვენში? ჩვენ შორის იმყოფებიან მომხრენი საქართველოს ტერიტორიალური ავტონომიის, კავკასიის ავტონომიის, კავკასიის თუ ამიერკავკასიის საოლქო თვით-მმართველობის და ნაციონალურ—კულტურულ ავტონომიის. ახლა დაასახელეთ თუნდაც ერთი პირი, რომელიც ფედერალისტთა ბანაკში ითვლებოდეს და იმავე დროს ის საქართველოს ტერიტორიალური ავტონომიის მომხრე არ იყოს? აი სად არის გამეფებული ტერორი ნაციონალურ საკითხში?

უპირველესად ყოვლისა, ჩვენ ხაზს გაუსვამთ იმ გარემოებას, რომ დასელთა შორის ნაციონალურ-ტერიტორიალურ ავტონომიის მომხრენიც ყოფილან. ამისთანა პირთა რიცხვი რომ გაიზარდოს და მოიშოროს აპეკა ისეთი ადამიანისა, რანაირიც ბ-ნი ნა—ძეა, რომელიც მაჯლაჯუნასავით დასწოლია დასს, არ გვგონია ვისმესთვის ეს უხეირო იყოს. მეორეს მხრით, აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ ბ-ნ ნა—ძემ ფრიად ორიგინალური აზრისა ყოფილა ტერორის შესახებ. იდეიური ტერორი და დევნა გაჩნდება ხოლმე იქ, სადაც აზრთა სხვადასხვაობაა და ამ სხვადასხვაობას გაბატონებული მიმდინარეობა ვერ ეგუება. თუ დასი ამა თუ იმ საკითხის შესახებ ერთი აზრისაა, ვილას წინააღმდეგ უნდა იყოს მიმართული ტერორი? რომ დასში იყოს ისეთი ადამიანი, რომელიც სხვანაირად ფიქრობს და რომელსაც უმრავლესობა ნებას არ აძლევს საჯაროდ გამოსთქვას თავისი აზრი, მაშინ შეიძლება კიდეც გაჩნდეს დევნა სხვანაირად მოაზრისა. მაგრამ რა საჭიროა, ან რად უნდა დაიბადოს ტერორი იქ, სადაც ერთ აზროვნებაა. ეს ერთაზროვნება ნაძალადევი კი არ არის, იგი თვითოეულის ღრმა და თავისუფალი რწმენაა. მაგრამ დასელები, რომლებშიაც, როგორც სჩანს, იმდენი პროგრამა ყოფილა ეროვნული საკითხისა, რამდენიც დასელია, სულ სხვანაირ სურათს წარმოადგენენ. ეროვნულ საკითხში მათ შორის რყევაა. ერთი აღთას მიდის, მეორე—ბალთას. ამისთანა პირობებში, მართლაც რომ საჭირო ჰხდება დისციპლინალურ ძალის მოძრავება იმ შენობის გასამაგრებლად, რომელიც დღითი-დღე იშლება. ჩვენში ტერორი არ არის გამეფებული, რადგანაც აზრთა სხვადასხვაობა არსებობსო, ბრძანებს ბ-ნი ნ—ძე. აზრთა სხვა-და-სხვაობა სრულიადაც არ ამტკიცებს იმას, თითქოს ეროვნული საკითხის გარშემო დასელთა შორის დევნა არ იყოს გამეფებული. თქვენ ისა სთქვათ, რა მოსდით იმათ, ვინც ეროვნულ საკითხს ისე არ სწყვეტავს, როგორც პეტერბურგელ დალაილამებსა სურთ? განდევნეთ რედაქციიდან ვლად. დ—შვილი, ეხლა რენეგატად გამოაცხადეთ ივ. გომართელი, თუმცა ერთიც და მეორეც გულწრფელად იძახიან, ჩვენ დასელთა ძირითად პრინციპებს არცა ვღალატობთ და არცა გვსურს ვუღალატოთო. რა არის ეს, თუ არა პირ-წმინდა ტერორი? ეს ნამდვილი ტერორია და იგიც არც მოისპობა იმ დრომდე, სანამ დასელთა ყველა ჯან-საღ ელემენტს თავის გაყინულ ხელს ადებს ადამიანი, რომელიც განვითარების ერთს წერილზე გაყინულა.

ამის შემდეგ ბ-ნ ნ—ძეს ნურც უკვირს, რომ ყველა, ვისაც ჰსურს „დარჩენილიყო ადამიანად და მოქალაქედ“, ქუდ-მოგლეჯილი გარბის დასელების ბანაკიდან.

ქალაქ [illegible]—ვ. ნ—ძე.

ტფ. საგუბერნიო საქმეთა საკრებულო და სენატი

როგორც ვიცით, ამას წინად ტფ. ქალაქის საბჭომ სამოსწავლო კომისიის წესდება შეადგინა, რომელიც ამ კომისიის სამოქმედო ფარგალს განმარტავდა. ეს წესდება ტფ. საგუბერნიო საქმეთა საკრებულომ არ დაამტკიცა, ვითომც იმის გამო, რომ ეს წესდება ქალაქის გამგეობის უფლებებს ამცირებსო. ეს საქმე ქალაქის მოურავმა სენატში გაასაჩივრა. სენატმა ამ საქმეს შემდეგი განმარტება მისცა.

„1892 წლის საქალაქო დებულების 103 მუხლის ძალით, ქალაქის საბჭოს უფლება აქვს ქალაქის სხვა და და სხვა სამეურნეო საქმის წარმოება მიანდოს განსაკუთრებულ პირთ, ხოლო საჭიროებისამებრ განსაკუთრებულ აღმასრულებელ კომისიასაც. ამ მუხლის შენიშვნით კი საქმის გამგებლობა შეიძლება დაევალოს გამგეობას, ერთ-ერთ პირს, ან განსაკუთრებულ აღმასრულებელ კომისიას, ამათვე შეიძლება დაევალოს ადგილობრივი ხარჯით არსებულ სასწავლებელთა გამგეობა იმ ფარგლებში, რაც საქალაქო დებულებით განისაზღვრება. ამის გამო ტფ. საქალაქო საქმეთა საკრებულოს რედაქცია § 1, სასკოლო კომისიის ინსტრუქციისა, როგორც კანონის ტერმინოლოგიასთან შეთანხმებული, სწორედ უნდა ჩაითვალოს.

ამ § ში ნათქვამია: „1867 წ. 25 ივნისის დებულებით კავკასიაში ქალაქის ხარჯის არსებულ დაწყებითი სკოლათა გამგეობისათვის განსაკუთრებული აღმასრულებელი კომისია არსდება“. თავის თავადაც ცხადია, რომ ამ კომისიის სახელწოდებას თუ მიემატება სიტყვა „სასკოლო“, რომელიც მის და უახლოესს დანიშნულებას განმარტავს, უკანონოდ არ შეიძლება ჩაითვალოს. წესდების მე-7 §-იც უკანონოდ არ შეიძლება ჩავთვალოთ, რადგანაც ქალაქის საბჭოს მიერ გადადებულ თანხის მოხმარება შედეგია რომელიმე სამეურნეო დარგის გამგებლობისა და ამისათვის შესაძლებელიც არის, რომ იგი, ქალაქის საბჭოსა და გამგეობას კონტროლით, აღმასრულებელმა კომისიამ აწარმოვოს, მგრედვე კანონის საწინააღმდეგოდ არ ჩაითვლება წესდების მე-18-§-ის მუხლები ა, ბ, გ, დ, ზ, ი, კ და ნ, რადგანაც სასკოლო კომისიას თუ მიენიჭება უფლება, რომ ქალაქის გამგეობის საშუალებით სამოსწავლო მთავრობას მასწავლებელ ქალ-ვაჟთა კანდიდატები წარუდგინოს, გამგეობის უფლებებს არცა ჰზღუდავს და არც ამცირებს, ვინაიდან ამ შემთხვევაში აღმასრულებელ კომისიის საქმე მხოლოდ კანდიდატების დასახელებით თავდება. თუმცა სახალხო განათლებისათვის საშუალებაზე ზრუნვა ქალაქის საბჭოს ევალება, მაგრამ ეს საბჭოს ხელს არ უბორკავს ამ საგანზე ზრუნვა აღმასრულებელ კომისიას დაავალოს, მით უმეტეს, რომ ამ უკანასკნელს, როგორც აღმასრულებელ ორგანოს, დამოუკიდებელი მოქმედების უფლება არა აქვს მინიჭებული. მის გამგეობაში მყოფ სკოლათა ანგარიშის შედგენა სასკოლო კომისიის პირდაპირ მოვალეობას შეადგენს და კომისიას ვერ წავართმევთ უფლებას, რათა სამოსწავლო მთავრობის წინაშე იშუამდგომლოს ხოლმე, რადგანაც აქ კანონის საწინააღმდეგო არაფერია. ხოლო, სანამ კომისია აღძრავდეს შუამდგომლობას მასწავლებელთა დახმარების თაობაზე, უნდა წარუდგინოს ქალაქის საბჭოს, რომლისაგანაცაა დამოკიდებულია დახმარების განსაზღვრა და დანიშვნა. სასკოლო კომისიას არც ის უნდა ევალებოდეს, რომ თავისი მოხსენებანი და ანგარიშები ქალაქის გამგეობას წარუდგინოს და არა ქალაქის საბჭოს, რადგანაც საზოგადოდ საბჭო ჰსაზღვრავს ქალაქის გამგეობის სამოქმედო ფარგალს.

ზემოხსენებულ მოსაზრებათა ძალით უმართებულესი სენატი ტფილ. საქალაქო საქმეთა საგუბერნიო საკრებულოს დადგენილებას აუქმებს.

ქუთაისის ამ-ბარგი

ჩვენ, ქუთათურნი, თეატრის შესახებ იმ დროს დავუბრუნდით, რაც 25—30 წლის წინად იყო. მუდმივი დასი ჩვენ არა გვყავს. დრამატიულმა საზოგადოებამ პილატესავით ხელი დაიბანა და ყოველივე ზრუნვა თეატრის შესახებ მოსპო და ქართულ წარმოდგენებს აწარმოებენ ყველათვის უცნობი და ყოველ გამოცდილებას და, თუ გნებავთ, უნარს მოკლებულნი „სცენის მოყვარეებიო“; მათ შორის გამოცდილი მსახიობი ერთი ან ორია და ყველა წარმოიდგენს, რა მხატვრული კმაყოფილებას მიიღებს ასეთ წარმოდგენებზე დამსწრე საზოგადოება. ერთა-ერთი უპირატესობა ასეთი წარმოდგენებისა ის არის, რომ დაკლებული ფასებით იმართება, მაგრამ რას ვაქნევ, მცირე ფასს, თუ თეატრში ნახული და გაგონილი არც გულს ხვდება და არც სულს. თეატრის დანიშნულება ეს არ არის.

დრამატიული საზოგადოების გამგეობა კი ქუთაისის საზოგადოებაზე შურს იძიებს, არ უდგიოდით წესიერსა დ რიგიან მოწყობილ წარმოდგენებზე და ეხლა სულ უთეატროდ დარჩითო. თუ ინტელიგენციას და მცხოვრებელთა შეძლებულ ნაწილს მივიღებთ მხედველობაში, ასეთი შურის ძიება კანონიერია, მაგრამ რას აქნევით მოსწავლე ახალგაზდობას, ნოქრებს, მოხელებს—ესენი ხომ მუდამ ბურჯობას უწევდნენ ქართულ თეატრს? თუ შეძლებული ნაწილი ქუთაისის მცხოვრებლებისა ყურსაც არ იბერტყავს წარმოდგენების მოსპობით, მოსწავლე ახალ-გაზდობა და მცირე მოხელენი ბევრს კარგავენ და ეს გარემოება ავალებს ქართულ დრამატიულ საზ. გამგეობას, ყოველი ღონე იღონოს წარმოდგენების განსაახლებლად.

ამის თქმას ჩვენ ისიც გვავალებს, რომ შეიძლება წარმოდგენების შეჩერებამ ქალაქის თვითმართველობა იმ დასკვნამდე მიიყვანოს, რომ თეატრი ჩამოართვას „დრამატიულ საზოგადოებას და ეს ხომ სრული მოსპობა იქნება სათეატრო საქმისა ქუთაისში.

ელ. ხ. კ.

მომხმარებელი ამხანაგობა სიღნაღში

8 დეკემბერს, ახლად დაარსებულ მომხმარებელ საზოგადოების „მეგობრობის“ გამგეობის კრება მოხდა. დაადგინეს: საამხანაგო დუქნიდან 1) ნისიად საქონელი არავის აძლიონ 2) უცხო პირებს (არა წევრებს) საქონელი იმავ ფასებში დაუთმოთ, როგორც წევრებს, ხოლო წლის დამლევს მიეცეს მხოლოდ ნახევარი იმ მოგებისა, რომელიც წევრებს სრულად მიეცემათ; მოგება მით უფრო მეტი იქნება, რაც უფრო მეტს საქონელს ივაჭრებს მომხმარებელი. 3) დუქნის წარმოებაში რამდენადაც კი შესაძლებელია სესხის აღებას ვერიდოთ 4) მოვაჭრები არავითარ შემთხვევაში არ მიიღებიან წევრებად. 5) ერთ წევრს პაიზე მეტის შეძენა არ შეუძლიან, თითო პაი ღირს ერთი თუმანი. 6) დაქირავებულ იქმნას საქულ ამირაგოვის შენობა 400—500 მან. წლიწადში 15 დეკემბრიდან, რომელიც მდებარეობს მომრიგებელ სასამართლოს და ბულვრის შუა. 7) მოლაპარაკება გაიმართოს ქ. მ. წ. კ. გამ. საზ. განყ. გამგეობასთან წიგნის მაღაზიის ამავე შენობაში მოსათავსებლად, რაც მომხმარ. ამხანაგობას წელიწადში 180 მან. მისცემს. ასეთივე წინადადება მიეცეს ხელოსანთა გამსესხებელ ამხანაგობას, რაც წელიწადში 120 მან. მისცემს 8) ამხანაგობას გამგედ დაინიშნოს სიღნაღში მცხოვრები დურგალი გოგოსაშვილი.

სიღნაღელი.

მუშათა ცხოვრება

ჩვენში

ბათომი. (დეპეშა). ადგილობრივ სტამბის ასოთ-ამწყობნი გაიფიცნენ. გაზეთები არ გამოსულა.

ბაქო. 15 დეკემბერს ქალაქის უფროსის კანცელარიაში უნდა აერჩიათ ადგილობრივ სტამბათა მუშების წარმომადგენლები იმ კომისიაში, რომელმაც მუშებისა და სტამბის პატრონთა ხელშეკრულება უნდა განიხილოს.

უცხოეთში.

ტორე-ანუნციატა (დეპეშა). საპიროტექნიკო ქარხანაში აფეთქება მოხდა. დაიღუპა 4 მუშა. ორი მძიმედ დაჭრილია. უკანასკნელ ცნობით ჯერ-ჯერობით გამორკვეულია: დაიღუპა 7, დაშავდა 5 კაცი.

კლიუმენტი (დეპეშა). (მიჩიგანის შტატი). მადნეულობის გაფიცულ მუშების შვილთა სასარგებლოდ შობის ხე გაიმართ. შინობას უცებ ცეცხლი მოედო. საშინელი წივილ-კივილი ასტყდა. შიშისაგან ყველას თავგზა აებნა და ერთმანეთში აირივნენ. ამ არეულობის დროს მოკვდა 80 კაცი. განსაკუთრებით ბავშები. საცოდაობა აუწერელია.

რუსეთში.

პეტერბურგი. (დეპეშა) ფინანსთა სამინისტროს წინადადებით სათათბიროში წარსადგენად მოიწონეს სამინისტროს სატეხნიკო და ქარხნების ავადმყოფ მუშათა უზრუნველ მყოფელი კანონ-პროექტი.

ლოძი. სალენტი ქარხანაში ლოკაუტი დასრულდა მუშებმა. ძველ პირობებში განაახლეს. მუშაობა ლოკაუტი ოთხ თვეს გრძელდებოდა.

მოწერილი ამბები

ს. წაღვერი (ბორჯომის ხეობა). ს. წაღვერი ერთი საუკეთესო აგარაკთაგანია ბორჯომის ხეობაში. ზომიერი, გრილი ჰავა, ტურთა მიდამო ფიჭვის ტყეებით. ძვავე სამკურნალო წყლები... ყველა ეს ხიბლავს და სულს უტკბობს ყველას, ვინც კი მოხვდება ხოლმე წაღვერში. აკი ამიტომაც საოცარის სისწრაფით იზრდება წაღვერი, ივსება აგარაკებით; მაგრამ, სამწუხაროდ, სახლები მეტ წილად არ არის მკვიდრი ნაშენი. ფიცრის კედლებში ნიავი თავისუფლად დანავარდობს, ავეჯით ხომ სულ მოუწყობელია. ესეთი მოუწყობლობა აგარაკებისა ავიწროვებს და აწუხებს კომფორტს მიჩვეულ მოაგარაკეებს და ხშირად გაისმის უკმაყოფილება. ამ გარემოებამ 1911 წელს ერთ ჯგუფ მოაგარაკეთა შორის დაბადა აზრი, აეღოთ წაღვერში იჯარით ადგილები და საკუთარი აგარაკები აეშენებინათ. დიდის ენერგიით და აღფრთოვანებით დაიწყო ეს საქმე და მალე მიზანსაც მიაღწიეს. 1912 წელს გაზაფხულზე ბორჯომის გამგეობამ გამოჰყო წაღვრის ახლო მდებარე ფიჭვნარში, სახელდობრ კეჩხობში, ათი დესეტინა ვაკე და მშვენიერი ადგილი. დაიგეგმა და დაიყო ეს ადგილი 74 ნაჭრად. მსურველი ადგილის იჯარით აღებისა 200 აღემატებოდა.

ადგილების განაწილების შემდეგ აღმოჩნდა, რომ მეტი წილი (58 ნაჭერი) ქართველ ინტელიგენტებს შეხვედროდა, ამათში რვა ექიმს:

სულით და გულით გავიხარეთ, რომ ამოდენა ქართველი ინტელიგენტი აქ, ამ ტურფა და მდიდარ ხეობის შუაგულ ადგილს ფეხს იდგამდა, სახლდებოდა და ახლო მომავალში უნდა გაჩაღებულიყო ქართველ ინტელიგენტთა ახალშენი, მაგრამ საქმე უხასიათობამ ჩაშალა. არ მოეწონათ ბორჯომის გამგეობის მიერ შემუშავებული პირობები ამ ადგილების იჯარით გაცემისა, სცნეს შეუწყნარებლად, კრიტიკის ქარცეცხლში გაატარეს და ბოლოს საქმე იმითი გათავდა, რომ ყველამ (თითქმის) ადგილები მიატოვა უცხო ტომის ხალხთა გასახარებლად, რომლებმაც მალე ჩაიგდეს ეს ადგილები ხელში და აგარაკებს შენება დაუწყეს...

დიდი ხნის ჩიჩინისა და რჩევის შემდეგ, ძლივს გაბედა წაღვრის საზოგადოების გლეხ-კაცობამ ერთ კლასიან სასწავლებლის დაარსების გადაწყვეტა. ეს გადაწყვეტილობა მთავრობას ეცნობა და მთავრობამაც არ დაგვიგვიანა მასწავლებლის გამოგზავნა. მარიამობისათვის უკანასკნელ რიცხვებში მოვიდა ქალი-მასწავლებელი და შეუდგა სკოლის საქმის მოწყობას. უნდა გამოვტყდეთ, რომ ქალ-მასწავლებლის დანიშვნამ სასიამოვნოდ არ იმოქმედა ჩვენზე. ჩვენ გვსურდა მასწავლებელი კაცი ყოფილიყო, რომ ახალ დაწყებულ საქმეს უფრო ფართოდ გაეშალა ფრთები და მტკიცე ნიადაგზე დამდგარიყო მალე, მაგრამ ჩვენდა სასიხარულოდ ეს უსიამოვნება და ეჭვი ახალმა მასწავლებელმა ქ. კასრაძისამ სულ მოკლე ხანში გაგვიფანტა და დაგვიმტკიცა, რომ, ვისიც გული-გულობს, ქალია იგი თუ კაცი, საქმეს სასურველად წაიყვანს.

მასწავლებლის სადა, გულწრფელმა ხასიათმა, მუყაითობამ სასწაული მოახდინა. ხალხი, რომელიც ერთ-კლასიან სასწავლებლის დაარსებაზე ოთხი წელიწადი ქოქმანობდა, შიშობდა და ხარჯებს ერიდებოდა სწავლის დაწყობის ორი თვის შემდეგ სურვილს აცხადებს დაარსოს ორ-კლასიანი სასწავლებელი ს. წაღვერში და ამ სასწავლებლისთვის საკუთარი შენობა იგოს, რისთვისაც ეხლავე გაიწეროს საჭირო ფული (300 თუმანი). ეს ფული უკვე გაიწერა, მასალაც მზადდება და მერმის

მიწყენ-ცოდვეია სწვამდეს. თავადის სანახავად ლენა იმ სასტუმროშიაც მიდის, სადაც თავადი დაბინავებულა. რასაკვირველია, ყოველივე ეს შეუმჩნევლად არ რჩება ლენას ქმარს, სერგეი პეტროვიჩს და იჭვიანობა მისი თან და თან იზრდება; მას ეკარგება ხასიათის ჩვეულებრივი სიმშვიდე. ერთხელ შემთხვევით ხელში ჩაუვარდება დარბელიანის ლენასადმი მონაწერი ბარათი და ამასთან გაიგებს იმასაც, რომ თვით ბრწყინვალე თავადი ქალაქ ხარკოვში ბრძანდება. მაგრამ ლენა რისი ლენა იქნებოდა, თუ ასეთი მცირე რამე შეაშფოთებდა: ის გაუწითლებლად არწმუნებს ქმარს, რა ვქნა, თავადი დ. ორბელიანი მოსვენებას არ მაძლევსო. მაგრამ ასეთი განმარტება სერგეი პეტროვიჩს აღძრულ იჭვს ვერ უყუჩებს. ამას ზედ ერთვის მისი გულითადი მეგობრის გაფრთხილება, ცოლი გღალატობს და რატომ ყურადღებას არ აქცევო. თითქოს არც დაიჯერა ეს ამბავი სერგეი პეტროვიჩმა და მეგობართან ცხარე საუბრის შემდეგ, ერთმანეთს დაშორდნენ: „შენ მისი (ცოლის ა. წ.) გჯერა? ეუბნება წასვლისას იგი მეგობარი: და გჯეროდეს ბოლომდე; გრწამდეს, როს იგი თვის კუროსთან ერთად დაგცინებს... გრწამდეს, როდესაც საყვარელთან ალერსის შემდეგ, იგი მოვა და დაგიწყებს რწმუნებას თვისი შენდამი ნაზ და წრფელ სიყვარულში... მე კი აღარ შემიძლიან გიყუროთ... მშვიდობით“. სერგეი პეტროვიჩის თავმოყვარეობას მწარედ მოხვდა მოზხამული ისარი: მას ცოლი ღალატობდა, ამას სხვები კარგა ხანია ამჩნევდნენ და ის კი ტყუილიდ იხამხამებდა თვალებს. „მე კეთილშობილური ადამიანი ვიყავი, ეუბნება იგი მისებრ, თუ უფრო მეტად არა, უბედურ სემიონ სემიონიჩს, რომელიც მის ყოველ სიტყვაზე საცოდავად იხრება კლავიჩკას მოგონების გამო;—მე ვენდობოდი ჩემს ცოლს, მიყვარდა იგი, ვერ წარმომედგინა მისი ღალატი... ვერ წარმომედგინა, რომ ოდესმე შემეძლო იჭვიანობის გრძნობამდის დავმცირებულიყავ... ეხლა კი ასე აღარ არის... მე შევრცხვი და გავწბილდი შეუწყვეტელ სიცრუისა, კორისა და თვალთმაქცობის ქსელშიო“..: თუ ამ სიტყვებს ჩაუკვირდებით, დაინახავთ, რომ სერგეი სერგეიჩს უფრო შელახული თავმოყვარეობა აწუხებს, ვიდრე ის, რომ მისი საყვარელი არსება თვალთმაქცი, ორპირი და დაბალი სინიდისის ადამიანი აღმოჩნდა. საერთოდ პიესის ყველა მოქმედი პირი ნორმალურ ადამიანის შთაბეჭდილებას არ სტოვებენ და ამასთანავე არციბაშევს ყოველთვის რაღაც არა ჩვეულებრივი ოჯახური დამოკიდებულების ხაზ-გასმით გადმოცემა უყვარს და სწორედ ამისათვისაა, რომ მის ნაწარმოებთ სულის შემხუთველი თვისება აქვს, უფრო სწორედ რომ ვსთქვათ, ადამიანის ავხორცე-გრძნობათა განსაკუთრებითი ცუდი სუნი ასდის... კატასტროფა თან და თან ახლოვდება... ერთ დღეს თავადი დორბელიანი ლენას ეწვევა, სწორედ იმ დროს, როდესაც ლენა სალამურ ტანსაცმელშია .. იგი თითქოს წინააღმდეგია თავადის ასეთ უდროო დროს სტუმრობისა. მაგრამ დაუკმაყოფილებელი ჟინით აღტყინებული დორბელიანი აღარას დაეძებს: თქვენ ბევრი მამაკაცი გათამაშებიათ. მე ისე არ წავალ, სანამ ჩემსას არ ავისრულებო; ამ სიტყვებით იგი ხელს მოხვევს ლენას... შემოდის სერგეი პეტროვიჩი, და თავადს ლაქიის შემწეობით გარედ გამოუძახებენ. სერგეი პეტროვიჩის აღშფოთებას საზღვარი არა აქვს; იგი ხან მუდარებით, თითქმის ცრემლმორეული სთხოვს ცოლს, უთხრას მართლა ეკუთვნი და ვისმეს თუ არა. ლენა ჩვეულებისამებრ არწმუნებს, რომ იგი უმანკოა, ერთი მითხარი, ქუჩაში რომ „ხულიგანებმა“ შეურაცხყოფა მომაყენონ, ნუ თუ შენ მე გამამტყუნებო! მაგრამ ასეთი სიტყვებით სერგეი სერგეევიჩის დაწყნარება უკვე შეუძლებელია. იგი თავს ვეღარ იკავებს და ხელითაც კი შეეხება ცოლს. ლენა მსწრაფლ გასწორდება, თვალებიდან რაღაც საოცარი, ცხოველური ზიზღი გამოუკრთის ქმრისადმი და მკაფიოდ, ნელა წარმოსთქვამს: სულელო, მე კარგა ხანია გღალატობდიო... ქმარი დათავებას აღარ დააცლის, ხელს წაუჭერს ყელში და სამუდამოდ დაადუმებს თვისი ცოლის ბაგეს...

ამით თავდება პიესა; ვგონებ მკითხველმაც თავისუფლად ამოიკითხა შინაარსის გათავებასთან ერთად; თითქოს მეტად ძლიერი ტვირთი მოიშორაო. „და ეს კონფლიქტები, რომელნიც ქალის სულში სწარმოებენ,—ამბობს მწერალი ქალი ალექსანდრა კოლონტაი,*)—თანდათან იპყრობენ ბელეტრისტების ყურადღებას, ხდებიან მხატვრული ზეაღმაფრენის წყაროებად. ქალი მამაკაცის სულის ტრაგედიის ობიექტისაგან თანდათან დამოუკიდებელ ტრაგედიის სუბიექტად გადაიქმნისო“. არციბაშევი კი ძალით მიგათრევთ საწოლ ოთახებში და აქ გნებავთ თუ არა, რაღაც განსაკუთრებითი ცინიზმით და მოურიდებლობით შლის ფარდას ისეთ ნოველებს, რომ მზადა ხართ, ხმა მაღლა იყვიროთ: „წარგვხედინ სასუმელი ესია“, მაგრამ ავტორმა უკვე ჩაგითრიათ, უკვე გგხადათ თვისი პიესის მაყურებლად და დამთავრებადის ძხელია, რომ თავი გაითავისუფლოთ მისგან. ჩემთვის სწორედ გაუგებარია, რად დასჭირდა არციბაშევს თვის პიესაში ქართველ თავადის გამოყვანა, ნუ თუ რუსეთის ცხოვრების ველზე მან სხვა ეგესაფერისი გმირი ვერ იპოვა თვისი პიესისათვის; ალბად, თუ ჰსურდა დაემტკიცებინა, ასეთი თავხედობით მხოლოდ ქართველს (თუ კავკასიელს) შეეძლო მოქცევა. მაგრამ ვინც რუსეთის ცხოვრებას იცნობს, ვეჭვობ, რომ მწერალს დაეთანხმოს. ამით, რასაკვირველია, მე ქართველ თავადიშვილებს არ ვიცავ (ღმერთმა ასეთ ახრამდე ნურც მიმიყვანოს). მხოლოდ აღვნიშნავ ამას, როგორც ისეთ ფაქტს, რომლისადმი მიდრეკილება ხშირად ეჩნევა ზოგიერთ რუს მწერალს. თუ უნდა რომ თავხედი და მოურიდებელი გმირი დაგვიხატოს, კავკასია და კერძოდ საქართველო ისეთ ქვეყნად მიაჩნია, სადაც ასეთ პირების გარდა, მისი აზრით, სხვა არავინ უნდა სცხოვრობდეს. მაშ, რაღად შეიწუხოს თავი, გამოიყვანს ქართველს თუ საერთოდ კავკასიელს და იგინი ხომ მისთვის სიხოხიმა თავხედობისა, მოურიდებლობისა და „აზიურ“ თავდაუჭერლობისა. პიესაში გამოყვანილია აგრეთვე დაფა-ზურნაზე დამკვრელი ქართველები. მწერალი ამბობს: გაისმა ველური და არეული მუსიკაო. რას იზამთ, კაცია და გუნება!

ერთმა ადგილობრივმა ჟურნალისტმა არციბაშევის პიესის და საერთოდ კრებულ „ზემლიას“ გარჩევის დროს თვის წერილს შემდეგი სათაური წაუმძღვარა: „ის, რაც ჩვენ არც გვჭირდებაო“; მე კი ამ სათაურს ასე შევცვლიდი: „ის, რაც ჩვენთვის სულის შემხუთველი და მავნებელია“.

ალ. წერეთელი.

*) იხ. მისი წერილი „ახალი ქალი“ „სოვრემენნი მირი“ ენკენისთვის. გვ. 185.

1 ენკენისთვის გვექნება უკვე ორ კლასიანი სასწავლებელი. დიდი ღვაწლი მიუძღვის ამ საქმის კეთილად წამართვაში ადგილობრივ მღვ. მ. გაბიჩვაძეს.

ერთი წელიწადია, რაც წადვერში დაარსდა შემნახველ-გამსესხებელი ამხანაგობა. მისი მოქმედება სასურველად მიმდინარეობს. საქმის წარმოება ქართულ ენაზეა და 200 თუმანზე მეტი გლეხებისაგან მიბარებული შესანახად ფული აქვს. წლიურ ანგარიშს ვაცნობებთ საზოგადოებას გაზეთის საშუალებით. **მიხაკო.**

უცხოეთი

ინგლისი. ლონდონში ინგლისის საზოგადოებრივი აზრი ძლიერ დაინტერესებულია ფარული შეთანხმებით, რომელიც მოხდა ჰერცოგ ბედფორდისა და ვინმე მალაბი დილეის შორის. ცნობილია, რომ ჰერცოგ ბედფორდმა დილეის მიჰყიდა თავისი საკუთრება ვეებერთელა ადგილი, რომელიც მთელ უბანს წარმოადგენს ლონდონის საუკეთესო ნაწილში. მყიდველს ლონდონში მდიდარ კაცად არა სცნობენ. შიშობენ, რომ მისი სახით მოქმედებს ამერიკის ტრესტი, რომელიც თანდათან ამჩნევს თვის მძიმე თათს ქალაქ ლონდონს. ამ ტრესტს განუზრახავს ლონდონი ამერიკულად გამოიყენოს, ესე იგი, გააშენოს ვეებერთელა შენობები, რომელიც „ცას ებჯინება" ვეებერთელა სასტუმროები, თეატრები და ბინის ფასები ასწიოს.

თუმცა მყიდველი უარს ჰყოფს ტრესტიდან თავის დამოკიდებულებას, მაგრამ ეს არვის სჯერა.

ბულგარეთი. მთავრობა კრების წინაშე წარსადგომად ემზადება. მას იმედი აქვს, თავისი 95 მანდატისა და და სხვადა სხა ჯგუფთა შემთხვევითი მხარის დაჭერისა: კრების გახსნას მოელიან 15 დეკემბერს. „ნაროდნიაკების" წრეში მთავრობას მხარის დაჭერას იმ შემთხვევაში სცნობენ შესაძლებლად, თუ იგი თავის პოლიტიკას სამთა კავშირის შეთახმებისაკენ მიჰმართავს.

სხვა და სხვა ამბავი

დეპუტატთა გაჩხრეკა.

ვერჟბოლოვში ჟანდარმებმა გაჩხრიკეს საზღვარ-გარეთიდან დაბრუნებულ ჩხეიძისა და სკობელევის ბარგი. ჟანდარმებმა საზღვარ-გარეთის გამოცემას კონფისკაცია უყვეს, მიუხედავად იმისა, რომ დეპუტატებს მხოლოდ თითო ცალი ჰქონდათ. დეპუტატებმა ამის წინაალმდეგ უკმაყოფილება გამოაცხადეს. ჟანდარმებს უპასუხნიათ, რომ ისინი პოლიციის დეპარტამენტის საგანგებო განკარგულებით ჰმოქმედებენო: დეპუტატებმა ოქმის შედგენა მოითხოვეს.

სახალხო განათლების მინისტრის განკარგულება.

სახალხო განათლების მინისტრი კასო ამ ჟამად მოსკოვში იმყოფება. ერთ-ერთ ქუჩაზე გავლის დროს მინისტრმა ყურადღება მიაქცია, რომ სკოლას ზედ წარწერილი აქვს. „ლეონ ტოლსტოის სახელობის საქალაქო სასწავლებელი". მინისტრმა განკარგულება გასცა, ეს წარწერა მოეშორებინათ. ქალაქის თვითმმართველობამ უმალვე შეასრულა მინისტრის სურვილი.

კერენსკის ლექცია და პოლიცია.

ვიტებსკში სათათბიროს წევრმა კერენსკიმ ლექცია წაიკითხა. პოლიციამ ლექტორი შეაჩერა და წინადადება მისცა, ეროვნულ საკითხს ნუ შეეხებიო.

რუსეთი

პეტერბურგის ნაფიც ვექილთა საქმე.

პეტერბურგის საოლქო სასამართლოს წინადადებით ნაფიც ვექილთა საბჭომ ჩვენება ჩამოართვა ცხრა ვექილს, რომელთაც სიტყვები წარმოსთქვეს და მონაწილეობა მიიღეს ბეილის საქმის გამო დადგენილ რეზოლიუციის შემუშავებაში. საბჭომ დაადგინა, საქმის გამოძიება შეაჩეროს, ვიდრე საოლქო სასამართლო არ გაარჩევს ამ საქმეს და თვისი გადაწყვეტილება აცნობოს პეტერბურგის სამოსამართლო პალატის დეპარტამენტს.

მომხმარებელ საზოგადოებათა კრება.

მომხმარებელ საზოგადოებათა სრულიად რუსეთის კრების მომწყობ კომისიას ადმინისტრაციამ აცნობა, რომ კრება გარეშეთა დაუსწრებლივ უნდა მოხდეს და სხდომებზე დასწრება პრესის წარმომადგენლებსაც აეკრძალებათ.

სამხედრო აღზრდა საშუალო სასწავლებლებში.

პეტერბურგის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველმა მიწერილობა გაუგზავნა გიმნაზიების დირექტორებს დაუყონებლივ მიაწოდონ ცნობები, როგორ არის სასწავლებლებში დაყენებული გიმნასტიკისა და სამხედრო აღზრდა სწავლის საქმე. მზრუნველმა დაიბარა გიმნასტიკის მასწავლებელი აფიცრები და განუცხადა, რომ ისინი არიან ნამდვილი მამულიშვილნი, ვინც გიმნაზიელებს მხედრულად ზრდიანო. მზრუნველი მოწაფეებს აფრთხილებს, გულმოდგინეთ მოეპყრან გიმნასტიკის საქმეს, თორემ სასტიკად დაისჯებიანო.

ბერ-მონაზონი სერაფიონი.

7 დეკემბერს ბერ-მონაზონი სერაფიონი უწმინდეს სინოდის კანცელარიაში დაიბარეს, საცა შეატყობინეს სინოდის გადაწყვეტილება და წინადადება მისცეს დაუყონებლივ მიატოვოს პეტერბურგი. სერაფიონი ჯერ მოსკოვში წავა, სადაც დახმარება აღუთქვეს საქართველოს ექსარხოსის წინაალმდეგ გალაშქრების გამო.

საყოველთაო სწავლა

რუსეთში საყოველთაო სწავლის განსახორციელებლად ხაზინამ 1908—1912 წელს ერობებისათვის მიუცია 22,795,033 მან. 61,360 სკოლის შესანახად (თითო სკოლაში 50 ბავში ითვლება). 1913 წელს ამ საქმისათვის გადადებული იყო 3,524,699 მან. 9,123 სკოლისათვის. 1914 წლიდან 1942 წლამდე უნდა გადაიდოს 20 მილიონი და 84,400 მან., 47,820 სკოლისათვის. ამ გვარად რუსეთში საყოველთაო სწავლის განხორციელება მხოლოდ ოცის წლის შემდეგ მოხერხდება.

საყოველთაო სწავლის განხორციელებისათვის ამ ჟამად მხოლოდ საერობო გუბერნიებს აკლიათ 7000 მასწავლებელი. დღეს სამასწავლებლო კანდიდატიდან მხოლოდ 4,600 ყოფილა. პირველ დაწყებით სკოლის მასწავლებელთა მოსამზადებლად ეხლა არსებობს 113 საოსტატო სემინარია და 129 საპედაგოგიო კურსები. სახალხო განათლების სამინისტროს განუზრახავს 1914 წ. გახსნას 21 საოსტატო სემინარია. ამისათვის საჭიროა 689,834 მანათი. აქედან 16,375 მანათი ადგილობრივ თანხებიდან გაიდება.

კოროლენკოს პატივსაცემი საღამო.

პეტერბურგში პეტროვის სასწავლებელში ცნობილ მწერალ კოროლენკოს სიდღესასწაულო საღამო გაუმართეს. სიტყვა წარმოსთქვეს ბატიუშკოვმა და კოტლიარევსკიმ, საზოგადოებამ მხურვალე ტაშისცემით დააჯილდოვა ისინი.

ფიზიკა-ქიმია-კოსმოგრაფიის მასწავლებელთა სრულიად რუსეთის კრება.

რუსეთის ფიზიკოს-ქიმიკოსთა საზოგადოებამ მოიწვია ფიზიკა-ქიმიის მასწავლებელთა სრულიად რუსეთის კრება. კრება დაიწყება 27 დეკემბერს და 6 იანვრამდე გასტანს. ამ ხასიათის კრება პირველად იმართება რუსეთში. კრების მიზანია ხელი შეუწყოს რუსეთში ზემოდ დასახელებულ მეცნიერებათა განვითარებას და სასწავლებელში მათ სწავლების კარგად დაყენებას.

დეპეშები

(დეპეშათა პეტერბ. სააგენტოსაგან).

13 დეკემბერი

უცხოეთი.

პარიზი. დუმერგის სიტყვამ საგარეო პოლიტიკის შესახებ კომისიის წევრებზე საუცხოო შთაბეჭდილება მოახდინა. დეპუტატები ფრიად კმაყოფილნი დარჩნენ დუმერგის სამოქმედო პროგრამით.

ვაშინგტონი. ჰუარეციდან იტყობინებიან: ფიცხელი ბრძოლის შემდეგ მეამბოხეებმა ხელახლად აიღეს ტორეონი, ბრძოლაში მონაწილეობდა 12.000 კაცი.

ლონდონი. შობა დღეს ყველა ეკლესიაში წაიკითხავენ საგანგებო ლოცვას შინაურ მშვიდობიანობის დასამყარებლად. ლოცვა შეადგინეს ულსტერის მღელვარების გამო.

დღესასწაულები 16 დეკემბრამდე გაგრძელდება. ხუთშაბათსა და პარასკევს გაზეთები არ გამოვა.

სტამბოლი. რუსეთისა და გერმანიის ელჩებმა დიდი ვეზირი ინახულეს. ხმა გავრცელდა, დიდ ვეზირს სომხეთის საკითხზე ებაასნენ ელჩები და საქმე საკეთილოდ ეწყობაო.

ბელგრადი. სკუპშჩინის სხდომები დაიწყო. მთავრობამ სწრაფი კანონპროექტები შეიტანა დროებითი ხარჯთაღრიცხვისა და არაჩვეულებრივ ხარჯთა თაობაზე. ეს ხარჯი გამოწვეულია ახლად შეძენილ ოლქების მართვა-გამგეობისთვის. სამხედრო საჭიროებისათვის მთავრობა 6,700,000 მ. ითხოვს, სხვა და სხვა საჭიროებისთვის კი—3,700,000 მან.

ბელგრად-სალონიკს შორის მატარებელთა მიმოსვლა განახლდა.

რუსეთი

პეტერბურგი. ნიკოლოზის ვაგზლის მახლობლად, სადაც სამეფო მატარებელთა ვაგონები ინახება, დილით ცეცხლი გაჩნდა. დაიწვა სამი ათას მანეთად ღირებული მასალა. სამეფო ვაგონები არ დაშავებულა, რადგანაც ცეცხლის ჩასაქრობად სწრაფი ზომები იქმნა მიღებული.

პეტერბურგი. საბირჟო კრებათა საბჭომ ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროში განცხადება შეიტანა: საბჭო სამინისტროს წინადადებას აძლევს, რაიმე ღონისძიება მიიღოს იმ ბოროტ-მოქმედთა აღმოსაფხვრელად, რასაც ფიქტიურ ლიკვიდაციებითა და ტყუილ იაფი ვაჭრობის გამოცხადებით სჩადიან მოვაჭრენი. ამ მიზნით, სამინისტრომ დაარსა საგანგებო თათბირი, რომელმაც უნდა შეიმუშაოს ამ არაკეთილსინიდისიერ მოვლენასთან საბრძოლველი ღონისძიებანი.

იაროსლავი. პროსალოვის საქმე. მოწმეთა ჩვენების ჩამორთმევას განაგრძობენ.

კიევი. სამოსამართლო პალატამ „კიევსკ. მისლ."-ის თანამშრომელს ბრაზულ-ბრუშკოვსკის ერთი წლით ციხე გადაუწყვიტა. ბრაზულს ბრალად დასდეს, რომ იგი არ წარმოსდგარა, როდესაც სრულიად რუსეთის გამოფენის წინ სამეფო ჰიმნი დაუკრეს.

ოდესა. ბალკოვის ქუჩაზე, უცნობმა ბოროტ-გამზრახველებმა „ბეზპოპოვცების" სამლოცველოში რკინის კასა გასტეხეს, 24.500 მანეთი წაიღეს.

პეტერბურგი. სანაოსნო საქმეთა საბჭომ განიხილა და მოიწონა სავაჭრო ნავთსადგურთა განყოფილების მიერ შემუშავებული პროექტი ბალტიისა და შავი ზღვის სანაპიროებზე თავშესაფარ ნავთსადგურთა აშენების თაობაზე. სასურველად იქმნა ცნობილი, პირველ ყოვლისა, ნავთსადგურები სოხუმსა და სოჩში გააშენონ.

მოსკოვი. საოლქო სასამართლოში სამხედრო გამომძიებლად ნამყოფ კოჟევნიკოვის საქმის გარჩევა დაიწყო. მასა ჰბრალდება მომღერალ ქალის ზორინა-ზალესკის მოკვლის განზრახვა.

თეატრი და ხელოვნება

ქართული თეატრი. ქ. მ. მდივნის ბენეფისმა ვერ მოიზიდა სავსე თეატრი. ეს სამწუხაროა, ვინაიდგან ქ. მდივანი თუმცა ძლიერი ნიჭის პატრონი არაა, მაგრამ მეტად მუყაითი, ბეჯითი და სასარგებლო მსახიობია.

შეიძლება აქ მნიშვნელობა ჰქონდა იმას, რომ მობენეფისემ თავის დღესასწაულისთვის აირჩია ძველი პიესა „ახალი მოძღვრება", რომელიც რამდენჯერმე უთამაშნიათ ქართულ სცენაზე.

თავისთავად „ახალი მოძღვრება" შინაარსიანი დრამაა, სახალხო ნაწარმოებია. ძლიერად წააგავს სენკევიჩის რომანს „ვიდრე ხვალ", თუმცა დაწერილია უკანასკნელის დამოუკიდებლად. დრამა ქართულად მეტად სუსტის ენითაა ნათარგმნი და ამ სახით მისი წარმოდგენა არ ეპატიება დრამატიული საზოგადოების გამგეობას.

პიესა ვერ იყო ჯეროვანად მომზადებული. ყველაზე უწინარეს, გვგონია, რომ მარკოსის როლი უფრო შეეფერება ბ. იმედაშვილს, ვიდრე ბ. ზარდალიშვილს. ზოგიერთმა მოთამაშემ როლი ძალიან [illegible] და. ისე მოხდა, რომ ალაგ-ალაგ ერთმანეთის სახელები ავიწყდებოდათ. სტატისტები ვერ იყვნენ გაწვრთნილნი და მაგალითად, ტიგელინი, რომ ერთ მხარესკენ იწვევდა, ისინი მეორესკენ მიდიოდნენ.

სრულიად ამახინჯებდა მორთულობას შეუფერებელი ვითომდა ქანდაკებანი (უფრო ქანდაკებათა ნახატები). როცა სახსარი ნებას არ გვაძლევს, უმჯობესია არ მოვრთოთ სცენა სრულებით, ვიდრე მესჩანურად ავაჭრელოთ უმსგავსოებით. უკანასკნელ სურათში ღია კარების უკან ხალხით სავსე ცირკია, სადაც ქრისტიანებს ჟლეტავენ, მაგრამ აქას არავინ მაყურებელთაგანი არა ჰგრძნობს, ცირკიდან არა გვესმის რა.

უმთავრეს როლების შემსრულებელთ საერთოდ არა უშავდათ რა. ხოლო ჩვეულებრივად მშვენიერი იყო ბ. კ. მესხი—ნერონი, რომლის თამაში აღტაცებას იწვევდა მაყურებლებში. ქ. მდივანმა კარგად დაასურათა ნაზი, მშვიდი ქრისტიანული სათნოებით აღსავსე მერცია. ცხადად ეტყობოდა მის თამაშს დაკვირვება და სერიოზული შრომა.

მობენეფისეს საზოგადოება მხურვალედ მიეგება. მიართვეს საჩუქარიც.

ქ.

ღია წერილი

ოდესის სტუდენტ-ხულიგანებს.

სახელოვანო ფალავნებო! როგორც ყოფილი სტუდენტი ოდესის უნივერსიტეტისა და აგრეთვე ავტორი ერთ-ერთი წერილისა თქვენს წინაალმდეგ, გიცხადებთ ზიზღს, თქვენ მიერ შეურაცყოფილს ქ. რაჭველიშვილს კი—გულითადს თანაგრძნობას.

ს. გოგოლაშვილი.

რედაქტორი ნ. კურდღელაშვილი.
გამომცემელი ა. ჯაჯანაშვილი.

1504 Метцль. 357871.

მატარებელთა მიმოსვლა

18 აპრილიდან

(დრო აღნიშნულია ტფილისის საათით).

ტფილისიდან გადის.

ბაქოსაკენ: № 6, **ჩქარი** პლაცკ. დილ. 10 ს. 16 წ., № 22, **სამგზ.-საბარგო** ნაშუადღ. 3 ს. 35 წ., № 4, **საფოსტო** საღამ. 10 ს. 16 წ., № 8, **სამგზავ.** საღ. 6 ს. 29 წ., № 106, **ნარევი** მეოთხე კლასის ვაგონით, ტვირთის გადამზიდი სამგზავრო მატარ. სისწრაფით ღამის 4 ს. 23 წ.

ბათომისაკენ: № 3, **საფ.** დილ. 9 ს. 51 წ., № 11, დილ. 11 ს. 28 წ., (ივლის პირველ მაისიდან 14 ენკენისთვემდე). № 7, **საჩქარო** პლაცკ. ნაშ. 4 ს. 40 წ., № 9, **სამგზ.** ღამის 10 ს. 30 წ., № 107, **ნარევ.** მეოთხე კლას. ვაგონებით, ტვირთ. გადასაზ. სამგზ. მატ. სისწრაფით ღამ. 2 ს. 48 წ.

ბორჯომისაკენ: № 17, **სახ.** დილ. 8 ს. 2 წ. № 19, **სამგზავრ.** ნაშუადღ. 3 ს. 16 წ.

ჯულფისკენ: **საფ.** № 4/3, შუადღ. 12 ს. 30 წ.

ყარსისკენ: **სახ.** № 14/13, ღამ. 12 ს. 46 წ.

ერევანისკენ: № 24/23, **საბარგ.-სამგზ.** საღ. 8 ს. 8 წ. მეორე და მესამე კლას. ვაგონებით.

ტფილისში მოდის:

ბაქოდან: № 3, **საფ.** დილის 9 ს. 1 წ., № 21, **საბარ.-სამგზ.** დილ. 10 ს. 28 წ., № 7, **სამგ.** მოსკოვი-კოზლოვი-რიაზანი-როსტოვი, ნაშუადღ. 3 ს. 53 წ., № 5, **საჩქარო**—პეტერბურგი-მოსკოვი-კურსკი-ხარკოვი, საღ. 9 ს. 35 წ., № 106, **ნარევ.**, მეოთხე კლ. ვაგონებით, ტვირთის გადასაზიდი სამგზავრო მატარ. სისწრაფით ღამის 2 ს. 12 წ.

ბათომიდან: № 10, **სამგზ.** დილ. 8 ს. 40 წ. № 12, **სამგ.** შუადღ. 2 ს. 29 წ. (პირველ მაისიდან 14 ენკენისთვემდე). № 8, **სამგზ.** საღ. 5 ს. 54 წ., № 4, **საფ.** საღ. 9 ს. 16 წ., № 106, **ნარევი** ღამ. 2 ს 12 წ.

ჯულფიდან № 413 **საფოსტო** 7 საათსა და 23 წუთსა საღამოთი.

ერევნიდან № 26/25 საქონლის და სამგზავრო 10 საათსა და 50 წუთზე დილით, მე-2 და მე-3 კლასის ვაგონით.

სამშობიარო თავშესაფარი თუხარელისა

გადავიდა საკუთარ სახლში, გოლოვინის პროსპექტის ახლოს, ვოდოვოზნის შესახვევი № 8. მიღება მშობიარეთა ყოველთვის დღე და ღამე, საამბულატორიო მიღება ავადმყოფებისა, მასსაჟი და ყვავილის აცრა საღამოს 4 ს.-დან 5 ს.-მდე. 1511

ექიმ ნავახარდიანის პირველი კერძო სამკურნალო

(დაარსებულია 1880 წელს)

ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ.

ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე, გარდა კვირისა.

დ ი ლ ი თ:

„606" და „914"

11—12 ს. შეზხაპუნება კონსულტატიურად.

ბ. ა. ნავახარდიანი: 11—12 ს. ქირურგიული და ვენერიული (სიფილ.) ავად.

ბ. გ. აგახაროვი: 1—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.

კ. მ. ჩიქოვანი: 9½—10 ს. თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

ზ. ი. ბაბანასოვი: 10—11 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.

ნ. ტ. მუღდისი: 10—11 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელისა.

მ. გ. ავეტისიანცი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.

ა. პ. კარაპეტიანცი: 12—1 ს. შინაგანი აავადმყ. და ყვავილის აცრა.

ექიმი ქალი **ო. გ. ტერ-დავიდოვისა** 1—2 ს. საბებიო და ქალების ავადმყ.

კ. დ. გურგენიძე. 1—2 საათ. შინაგანი, საბავშვო, ყვავილის აცრა, სისხლის და შარდის ბაქტერიოლოგ. გამოკვლევა. საღამოობით 6—7 საათამდე.

ს ა ღ ა მ ო თ ი:

მ. გ. ავეტისიანცი: 6—7 საათ.

რჩევა-დარიგება 50 კაპ. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.

სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის

1004 დოქტორი **ბ. ა. ნავახარდიანი.**

ფეხსაცმელები

თომა დ. ჯახუარაშვილის

მაღაზია სახსლოსნოში

მუხრანის ქ. № 2.

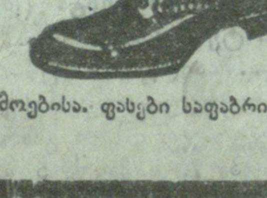

მიღებულია ახალი ზამთრის სეზონის საქონელი ვარშავის და პეტერბურგის მექანიკური ნაწარმოებისა. ფასები საფაბრიკოა.

855

კ. ოცხელისა და ამხ. წიგნის

საწყობში შემდეგი გამოცემანი:

ყუბანეიშვ. პირველდაწყ. დარიგ. სადვთ. სჯ. სწავლებაზე,	ფ.	ყდით	30 კ.
ქვარიანი. საქართველოს მოკლე ისტორია	„	„	40 „
ხუნდაძე. ქართული გრამატიკა.	„	„	60 „
მისივე. მოკლე ქართული გრამატიკა	„	„	20 „
ნიკოლაიშვილი. მოკლე ქართული გრამატიკა.	„	„	20 „
რობაქიძე. სამშობლოს აღწერა.	„	„	50 „
„გუთანი". ქართული სახელმძღვანელო	„	„	85 „
გერსამია მღვდ. ლოცვანი,	„	„	10 „
დათეშიძე. წერის დედანი,	„	„	25 „
კიტა აბაშიძე. ეტიუდები მე XIX საუკ. ქართ. ლიტ. შესახებ,	„	„	70 „

აქვე იყიდება **ყოველგვარი სახელმძღვანელო და საკითხავი წიგნები.** პროვინციის წიგნის მაღაზიებსა და სასწავლებლებს ეძლევათ დიდი შეღავათი. გვერდით გამართულია სპეციალური კანცელარიის მაღაზია **დ. ოცხელისა,** სადაც მოიპოვება სასწავლო და საკანცელარიო ნივთები **ძლიერ იაფად.** ამ ჟამად აქ მიღებულია მრავალი სავიზიტო „კარტოჩკები" და კალენდრები 1913 წლისათვის.

ადრესი: Кутаисъ. Книжный магазинъ Т—ва К. Оцхели. 1621

მუდამ დღე მოგვდის

ახალ—ახალი

თევზის მრეწველნი

ძმ. ჭ...

ძმველოვები.

მტკვრის თართი, ზუთხი, ლოქო, და სუდაკი, აგრეთვე იყიდება მაილოვის

ხიზილალა.

კოლოფით ქიტკა და ხმელი სოკო აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მაღაზიაში მარტის დოში, იანი, ჩიპა, ზურგიელები და სხვა ყოველნაირი თევზეულობა და

კონსერვები.

პუშკინის ქუჩა, საკუთ. სახ. № 9.

ტელეფონი № 712. 1560

გამოსულია და იყიდება

ი. გედევანიშვილის პიესა

„ვ ა მ ც ე მ ი"

დრამა 3 მოქმედ. ფასი 25 კ.

Верійская парная баня

ვისაც გსურთ ბანაობა, მობრძანდით და იბანეთ

ზ. ი. აბრამაშვილის

ა ბ ა ნ ო შ ი

—◆ **ევროპიულად მორთულ ორთქლის აბანოში** ◆—

ვერის დაღმართზე, (Верійскій спускъ, № 7),

ქალაქის შუა ადგილის, საიდანაც ტრამვაის საშუალებით ყველა დაწესებულებას ადვილად და იაფად მისწვდებით.

გვყავს ქართველი და სპარსელი გამოცდილი მექისეები.

განათებულია ელექტრონით.

ღია არის დილის 6 ს.-დან ღამის 12 ს.-დე, ხოლო კვირაობით—დილის 6 საათიდან ნაშუადღევ. 2 საათამდე.

საერთო ნომრები ცალ-ცალკე ქალებისათვის და კაცებისათვის 20 კ. **ცივი და ცხელი დუში** სათავად-აზნაურო საერთოში 40 კაპ., ხოლო მოსწავლეებისათვის 30 კ. **ვანები** აბონემენტები (გრადუსით) 30 კაპ. ნომრების ფასი 60 კ. 1—50 კ. გვყავს პარიკ-მახერი კვირა დღითაც საათის ორამდინ. 1602

—◆ **გამოსულია და იყიდება** ◆—

ნ. შიუკაშვილის

პიესა „მემკვიდრეობა", დრამა 4 მოქმედებ. ფასი 30 კაპ.

„გ ა მ ო ც ე მ ა ს ო რ ა პ ა ნ ი ს ა"

დაიბეჭდა და გამოვიდა გასასყიდად დასურათებული

კედლის კალენდარი 1914 წ.

შედგენილი გრ. ჩარკვიანის მიერ

ფ ა ს ი 40 კ ა პ.

კალენდრის კარდონი დაბეჭდილია ლიტოგრაფიაში ათი ფერი საღებავით სუფთად და ლამაზად.

სახალხო კალენდარი 1914 წ.

დ ა ს უ რ ა თ ე ბ უ ლ ი

შედგენილი მ. გაჩეჩილაძის მიერ

—◆ **ფ ა ს ი 20 კ ა პ.** ◆—

კალენდრები იყიდება საქართველოში ყველგან. ვისაც პარტიით ყიდვა სურს, მან უნდა მიმართოს შემდეგი ადრესით: ტფილისი, მადათოვის კუნძული, სტამბა „სორაპანი"

1592.

ტფილისი, სტამბა „შრომა" მუხრანის ქუჩა.